

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU18

Livsmedelspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden om livsmedelspolitiska åtgärder, främst med hänvisning till pågående utredningsarbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om offentlig konsumtion, märkning av livsmedel, förvaring av livsmedel, livsmedelskontroll, självförsörjning av livsmedel och krisberedskap.

I ärendet finns 23 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Offentlig konsumtion	8
Märkning, information och rekommendationer.....	14
Förvaring av livsmedel och livsmedels hållbarhet	22
Livsmedelskontroll.....	27
Självförsörjning av livsmedel och krisberedskap	35
Övriga livsmedelspolitiska frågor	44
Reservationer	52
1. Offentlig upphandling av livsmedel, punkt 1 (SD).....	52
2. Offentlig upphandling av livsmedel, punkt 1 (MP).....	53
3. Ursprungsmärkning av animaliska produkter, punkt 3 (SD)	53
4. Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll, punkt 4 (SD).....	54
5. Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll, punkt 4 (MP)	55
6. Skyddade beteckningar, punkt 5 (SD)	56
7. Information om och märkning av livsmedel i övrigt, punkt 6 (SD).....	56
8. Information om och märkning av livsmedel i övrigt, punkt 6 (C)	57
9. Bästföredatum och livsmedels hållbarhet, punkt 7 (SD)	58
10. Bästföredatum och livsmedels hållbarhet, punkt 7 (C).....	59
11. Temperaturkrav, punkt 8 (SD).....	59
12. Temperaturkrav, punkt 8 (C, MP)	60
13. Kontroll och tillsyn, punkt 10 (SD)	61
14. Kontroll och tillsyn, punkt 10 (C).....	61
15. Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier, punkt 11 (SD)	62
16. Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier, punkt 11 (C).....	63
17. Stärkt självförsörjning av livsmedel, punkt 12 (SD).....	64
18. Stärkt självförsörjning av livsmedel, punkt 12 (MP).....	65
19. Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan, punkt 13 (S, V, C, MP)	65
20. Regelförenkling, punkt 14 (SD)	66
21. Regelförenkling, punkt 14 (C).....	67
22. Vildsvinskött, punkt 15 (SD).....	68
23. Godkännande av nya livsmedel, punkt 17 (SD)	69
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	70
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	70

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Offentlig konsumtion

1. Offentlig upphandling av livsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 15 och 17,

2022/23:1300 av Åsa Eriksson m.fl. (S),

2022/23:1422 av Adnan Dibrani m.fl. (S) och

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (MP)

2. Måltider i offentlig verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:2002 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2147 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Märkning, information och rekommendationer

3. Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 och

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och

9.

Reservation 3 (SD)

4. Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8,

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och

2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (MP)

5. Skyddade beteckningar

Riksdagen avslår motion

2022/23:990 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 6 (SD)

6. Information om och märkning av livsmedel i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:242 av Angelica Lundberg (SD),
 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,
 2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 7,
 2022/23:1402 av Marie-Louise Hänel Sandström (M),
 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 15,
 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 6,
 2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3–8 och
 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 51.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

Förvaring av livsmedel och livsmedels hållbarhet

7. Bästföredatum och livsmedels hållbarhet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 31 och

2022/23:999 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

8. Temperaturkrav

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:761 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 27,

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 198.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (C, MP)

9. Råd om kontaktmaterial av plast

Riksdagen avslår motion

2022/23:2156 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD)
 yrkandena 1 och 2.

Livsmedelskontroll

10. Kontroll och tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:636 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2,

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 och

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (C)

11. Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:367 av Niels Paarup-Petersen (C),
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 34 och
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8–10.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (C)

Självförsörjning och krisberedskap

12. Stärkt självförsörjning av livsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,
2022/23:1047 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
2022/23:1572 av Dan Hovskär (KD),
2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 16,
2022/23:1835 av Sten Bergheden (M) och
2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 18.

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (MP)

13. Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:851 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 21, 22, 25 och 29,
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 19,
2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,
2022/23:992 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4,
2022/23:1571 av Dan Hovskär (KD),
2022/23:1685 av Eric Westroth och Ann-Christine From Utterstedt
(båda SD) yrkande 3,
2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 17,
2022/23:1829 av Sten Bergheden (M),
2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 8 och 9,
2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 30 och
2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 20 och 21.

Reservation 19 (S, V, C, MP)

Övriga livsmedelspolitiska frågor

14. Regelförenkling

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:42 av Saila Quicklund (M),
2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4,
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 23 och 26
samt
2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 16.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

15. Vildsvinskött

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:994 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 42–44 och 46,

2022/23:1208 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 2,

2022/23:1631 av Martina Johansson (C) yrkande 4 och

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 22 (SD)

16. Kosttillskott

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:110 av Saila Quicklund (M) yrkandena 1–4 och

2022/23:525 av Markus Wiechel (SD).

17. Godkännande av nya livsmedel

Riksdagen avslår motion

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25.

Reservation 23 (SD)

Stockholm den 8 juni 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kjell-Arne Ottosson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Sofia Skönnbrink (S), Rebecka Le Moine (MP) och Anders Karlsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ett nittiototal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23. Motionsyrkandena handlar bl.a. om offentlig konsumtion av livsmedel, märkning av och information om livsmedel, förvaring av livsmedel, livsmedelskontroll, självförsörjning av livsmedel och krisberedskap. Motionsyrkandena redovisas i bilagan.

Den 13 december 2022 besökte Livsmedelsverkets generaldirektör Annica Sohlström och hennes medarbetare utskottet för att berätta om myndighetens arbete, bl.a. med livsmedelskontroll och krisberedskap.

Den 4 maj 2023 besökte Eva Lindström, ledamot av Europeiska revisionsrätten, och hennes medarbetare utskottet för att berätta om revisionsrättens översikt av transport av levande djur inom EU. Granskningen tar upp bl.a. konsumenters möjlighet att göra medvetna val utifrån djurvälstånd, t.ex. genom ett harmoniserat märkningssystem av animaliska produkter.

Den 8 juni besökte statssekreterare Dan Ericsson och hans medarbetare från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet utskottet för att berätta om regeringens arbete med Livsmedelsstrategin 2.0. Arbetet är inriktat på att öka produktionen och lönsamheten samt stärka konkurrenskraften och krisberedskapen.

Utskottets överväganden

Offentlig konsumtion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentlig konsumtion av livsmedel.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (MP).

Motionerna

Offentlig upphandling av livsmedel

Enligt kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 15 ska livsmedel som upphandlas offentligt vara producerade i enlighet med svensk miljö- och djurskyddslagstiftning, när så är möjligt. Regeringen bör ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att uppmana dem att köpa svenska livsmedel.

Enligt samma motion yrkande 17 bör en satsning göras för att i de offentliga upphandlingarna öka andelen närproducerade livsmedel, som också gärna får vara ekologiska. De inköpsregler som den offentliga sektorn slår fast ska i första hand gynna närproducerad mat.

Rebecka Le Moine m.fl. (MP) anför i motion 2022/23:1459 yrkande 2 att den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel ska öka och nå 80 procent 2030. Enligt yrkande 4 ska konsumtionen av animaliska produkter inriktas på minskad mängd men med bättre djurhållning. Motionärerna framhåller att det är viktigt att den offentliga upphandlingen föregår med gott exempel.

I motion 2022/23:1300 av Åsa Eriksson m.fl. (S) föreslås att regeringen vidtar åtgärder så att offentliga och privata aktörer vid upphandling efterfrågar palmolja som är avskogningsfri och har producerats hållbart. I motion 2022/23:1422 av Adnan Dibrani m.fl. (S) anges att Sverige bör överväga att främst använda inhemska vegetabiliska oljor.

Måltider i offentlig verksamhet

I motion 2022/23:2147 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 anför att regeringen bör ta fram ett handlingsprogram för hälsosam kost inom den offentliga verksamheten. Enligt yrkande 2 i samma motion bör regeringen även tydliggöra att religiösa eller etiska krav för specialkost inom offentlig verksamhet inte är legitima när det finns ett vegetariskt alternativ.

I motion 2022/23:2002 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 anför att regeringen bör se över i vilken utsträckning målen för ekologiska livsmedel

inom offentlig upphandling har någon samhällsnytta. Enligt yrkande 2 bör regeringen även se över möjligheterna att låta marknaden och konsumenterna avgöra efterfrågan och utbudet av ekologiska livsmedel till offentliga måltider.

Kompletterande uppgifter

Offentlig upphandling av livsmedel

Upphandlingsmyndigheten uppskattar värdet av den offentliga upphandlingen i Sverige, dvs. de upphandlingspliktiga inköpen, till över 700 miljarder kronor per år. Offentliga inköp regleras genom upphandlingslagstiftningen som syftar till att ta vara på en rad samhällsintressen, bl.a. främja kostnadseffektivt användande av skattemedel, främja fri rörlighet inom EU och undanröja ågeranden som begränsar konkurrens. Grundläggande principer som genomsyrar hela upphandlingslagstiftningen är icke-diskriminering, likabehandling och ömsesidigt erkännande. Enligt direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling m.m. är det inte tillåtet att ställa krav som pekar ut ett särskilt land eller område.

År 2016 beslutade regeringen om en nationell upphandlingsstrategi som inbegriper sju inriktningsmål:

- en offentlig upphandling som ett strategiskt verktyg för en god affär
- effektiva offentliga inköp
- en mångfald av leverantörer och en väl fungerande konkurrens
- en rättssäker offentlig upphandling
- en offentlig upphandling som främjar innovationer och alternativa lösningar
- en miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling
- en offentlig upphandling som bidrar till ett socialt hållbart samhälle.

I den nationella upphandlingsstrategin anförs att den offentliga upphandlingen bättre bör styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivå på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Lagstiftningen ger stora möjligheter att ställa krav på miljöhänsyn. I lagen (2016:1145) om offentlig upphandling anges att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar det.

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att verka för ökad miljöhänsyn inom upphandling och ansvarar för en omfattande kriterieverksamhet som vänder sig till upphandlande myndigheter och enheter i deras arbete med att ställa krav på exempelvis djurskydd och resurseffektivitet i sina upphandlingar. Upphandlingsmyndighetens kriterier, i form av miljökrav och sociala krav, finns på ett tiotal produktområden som omfattar hundratals produkter.

Enligt Upphandlingsmyndigheten är palmolja som produceras i stor skala förknippad med allvarliga konsekvenser för människor och miljö. Svensk Dagligvaruhandel, Kosmetik- och hygienföretagen samt Livsmedelsföretagen har gemensamt jobbat mot att 90 procent av palmoljan som används 2020 ska

vara certifierad. Enligt en rapport som Livsmedelsföretagen tog fram 2015 innebär branschåtagandet att svensk livsmedelsindustri ligger i framkant med att bidra till en hållbar livsmedelskedja. Nästan all palmolja som svensk livsmedelsindustri använde 2015 kom från en certifierat hållbar odling.

När det gäller ekologiska livsmedel är det övergripande målet för den nationella livsmedelsstrategin en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338).

I livsmedelsstrategins andra handlingsplan, som gäller t.o.m. 2025, anges att ett inriktningsmål för konsumtion är att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030. I januari 2021 följdes handlingsplanen upp med ytterligare åtgärder för att stärka arbetet med att nå strategins övergripande mål; bl.a. fick samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel vid Jordbruksverket i uppdrag att fortsätta sin verksamhet. Samordningsfunktionen har i uppdrag att främja produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. Av Jordbruksverkets regleringsbrev för 2023 framgår att myndigheten får medel för att fortsätta att arbeta med samordningsfunktionen för ekologiska livsmedel. Arbetet ska utvecklas för att i större utsträckning bidra till utbyte av erfarenheter och dialog mellan berörda aktörer som verkar för ökad ekologisk produktion, utreda marknadsutveckling och verka för uppbyggnad och förmedling av kunskap samt innovation och rådgivning inom området.

I april 2022 lämnade Miljömålsberedningen delbetänkandet Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) till regeringen. Miljömålsberedningens uppdrag har varit att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion med ambitionen att nå en klimatmässigt hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt. Miljömålsberedningen lämnar flera förslag om hur det klimatpolitiska ramverket ska kunna få genomslag i offentlig upphandling. Med utgångspunkt i betänkandets förslag gav regeringen i regleringsbrevet för 2023 Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att uppdatera sitt verktyg för analyser av de offentliga inköpens miljö- och klimatpåverkan. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2025.

I juni 2022 beslutade regeringen om en lagrådsremiss med koppling till ett annat förslag i Miljömålsberedningens betänkande. I lagrådsremissen föreslås att det ska införas en skyldighet att vid offentlig upphandling beakta bl.a. klimat, miljö och djuromsorg, om upphandlingens art motiverar det. Vidare föreslås bl.a. att upphandlande myndigheter och enheter ska besluta om riktlinjer för hur dessa intressen ska beaktas. Övriga förslag i Miljömålsberedningens betänkande bereds inom Regeringskansliet.

Riksrevisionen har i rapporten Miljömässig hållbarhet vid statlig upphandling – på rätt väg men långt kvar (RiR 2022:25) redovisat sin granskning av

statens arbete för att uppnå en miljömässigt hållbar statlig upphandling. Riksrevisionen bedömer att det saknas tillräcklig uppföljning av vilken ambitionsnivå myndigheterna har i sitt arbete med miljöhänsyn. Myndigheten rekommenderar att regeringen vidtar åtgärder som leder till att rapporteringen om miljöhänsyn vid upphandling inom miljöledningssystemet förbättras och ger Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att regelbundet följa upp den nationella upphandlingsstrategin.

I skrivelse 2022/23:81 anför regeringen att det generellt är viktigt att följa upp och utvärdera den offentliga upphandlingen. Uppföljningen bör ha ett brett perspektiv och ta sikte på den offentliga upphandlingen som en helhet. Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att den nuvarande uppföljningen inte ger en rättvisande bild av myndigheternas arbete med miljöhänsyn i upphandlingar. Regeringen avser att se över den nationella upphandlingsstrategin, i syfte att ta fram en mer praktiskt inriktad handlingsplan som innehåller uppföljningsbara åtgärder tänkta att underlätta för leverantörer och stötta inköpsorganisationer. Regeringen bedömer att dessa åtgärder kan leda till ett mer heltäckande underlag om myndigheternas arbete med miljöhänsyn samt en förbättrad statistik över och uppföljning av arbetet.

Den 9 februari 2023 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU. Vidare ska utredaren undersöka möjliga åtgärder, inklusive regelförenklingar, för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024.

Riksdagens tillkännagivande om djurskydds- och miljökrav vid offentlig upphandling

I juni 2022 riktade riksdagen, på miljö- och jordbruksutskottets förslag, ett tillkännagivande till regeringen om att vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå, för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav (bet. 2021/22:MJU29, rskr. 2021/22:388–389). Utskottet framhöll i sitt ställningstagande att de åtgärder som vidtagits inte är tillräckliga eftersom en alltför stor andel av de livsmedel som upphandlas genom det offentliga fortfarande inte har producerats på ett sätt som motsvarar de minimikrav som ställs på den svenska livsmedelsproduktionen. Det finns därför enligt utskottet behov av att vidta ytterligare åtgärder, såväl nationellt som på EU-nivå, för att möjliggöra och säkerställa att det vid offentlig upphandling enbart ska köpas in livsmedel som har producerats i linje med svenska djurskydds- och miljökrav. Ärendet analyseras inom Regeringskansliet.

Måltider i offentlig verksamhet

Enligt livsmedelsstrategin ska måltider inom den offentliga sektorn, t.ex. förskolor, skolor, vård och omsorg, vara ett viktigt verktyg för att påverka efterfrågan av livsmedel av god kvalitet, bidra till god folkhälsa och till hållbar livsmedelskonsumtion samt bidra till att höja intresset och statusen för måltider, mat och livsmedelsproduktion.

År 2017 fick Livsmedelsverket i uppdrag att genom Nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg verka för en fortsatt utveckling av de offentliga måltiderna i linje med vad som anges i livsmedelsstrategin (N2017/02351/SUN). Arbetet ska syfta till att främja hållbara, hälsosamma och säkra måltider inom offentlig sektor. Kompetenscentrumet arbetar för att alla matgäster i vård, skola och omsorg ska känna matglädje och må bra av maten. De utvecklar råd och stödmaterial, samverkar med andra nationella myndigheter och organisationer på måltidsområdet, sammanställer och sprider goda exempel samt anordnar branschdagar och andra mötesplatser för den offentliga måltidsbranschen och dess beslutsfattare.

Livsmedelsverkets kostråd, som väger ihop hur man äter hälsosamt och samtidigt hållbart, ligger till grund för revideringar av råd inom offentliga måltider. Livsmedelsverket har till uppgift att i konsumenternas intresse arbeta för bl.a. bra matvanor. Bra matvanor betyder hållbara matvanor och inkluderar såväl näringsmässiga, mikrobiologiska och kemiska aspekter som miljö- och klimataspekter.

När det gäller kostkrav i skolor framgår det av 10 kap. 10 § andra stycket skollagen (2010:800) att elever i grundskolan ska erbjudas näringsriktiga skolmåltider utan kostnad. Enligt Livsmedelsverkets nationella riktlinjer för måltider i skolan kan skolan mötas av önskemål om individuellt anpassad mat utöver medicinska behov, exempelvis på grund av religiösa, etiska eller kvalitetsmässiga motiv. Diskrimineringslagen (2008:567) förbjuder diskriminering som har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Utbildningsanordnaren ska inom ramen för verksamheten bedriva ett förebyggande och främjande arbete för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter. Detta innebär bl.a. att skolan vid måltidssituationer ska erbjuda ett fullgott alternativ för elever som har önskemål om anpassad mat som har samband med en diskrimineringsgrund, t.ex. religion eller annan trosuppfattning. Det kan t.ex. vara någon form av vegetariskt alternativ.

Utskottets ställningstagande

Offentlig upphandling av livsmedel

Utskottet vill inledningsvis understryka att det EU-gemensamma regelverket för offentlig upphandling bygger på vissa principer som medlemsstaterna

åtagit sig att följa, däribland icke-diskriminering, likabehandling och ömsesidigt erkännande. En upphandlande myndighet får exempelvis inte ställa krav som bara svenska företag känner till eller kan klara av att uppfylla. Samtidigt finns det inom ramen för det befintliga regelverket stora möjligheter att ställa krav på t.ex. djurskydd och miljöhänsyn. Nu liksom tidigare år anser utskottet att dessa möjligheter ska tas till vara så att den offentliga konsumtionen av livsmedel är ansvarsfull och bidrar till ett hållbart samhälle, exempelvis i fråga om miljö- och djurvälståndshänsyn. Utskottet välkomnar därför regeringens översyn av den nationella upphandlingsstrategin för att ta fram en mer praktiskt inriktad handlingsplan. Utskottet välkomnar även att regeringen tagit initiativ till en analys av möjligheterna att stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion samtidigt som högt ställda djurhållningskrav bibehålls.

Därmed ser utskottet inget skäl att förorda något av de förslag som presenteras i motionerna 2022/23:970 (SD) yrkandena 15 och 17, 2022/23:1300 (S), 2022/23:1422 (S) och 2022/23:1459 (MP) yrkandena 2 och 4. Förslagen avstyrks.

Måltider i offentlig verksamhet

Måltider i offentlig verksamhet är ett viktigt verktyg för att påverka efterfrågan av livsmedel av god kvalitet samt bidra till god folkhälsa och hållbar konsumtion av livsmedel. Utskottet bedömer att regelverket är utformat på ett sådant sätt att det redan finns goda förutsättningar för en fortsatt utveckling av de offentliga måltiderna i linje med vad som anges i livsmedelsstrategin. Utskottet noterar särskilt det arbete som bedrivs inom ramen för Nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg.

Med det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2022/23:2002 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2022/23:2147 (SD) yrkandena 1 och 2.

Märkning, information och rekommendationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utökade krav på ursprungsmärkning av animaliska produkter och på ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll, åtgärder i fråga om svenska produkter som omfattas av systemet med skyddade beteckningar samt ett antal övriga frågor om livsmedelsmärkning.

Jämför reservation 3 (SD), 4 (SD), 5 (MP), 6 (SD), 7 (SD) och 8 (C).

Motionerna

Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2022/23:970 yrkande 5 att det borde vara obligatoriskt med ursprungsmärkning av animaliska produkter. Alla animaliska produkter bör i varje led i produktionskedjan märkas med ursprung. Detta bör även gälla för mejeriprodukter.

Även i kommittémotion 2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 1 anføres att alla animaliska produkter bör omfattas av obligatorisk ursprungsmärkning. Antibiotikaanvändning, djurskyddsregler och hur ett djur har behandlats under uppväxt och slakt bör ha betydelse för många konsumenter. Därför ska alla animaliska produkter omfattas av obligatorisk ursprungsmärkning. Regeringen ska även enligt yrkande 2 vidta åtgärder för att åstadkomma en förbättrad ursprungsmärkning av livsmedel med information om vilka nationella regler som gällt för produktionen och de anställdas villkor. Därutöver ska regeringen enligt yrkande 9 ta fram nationella riktlinjer om hur upplysningen om fördelarna med att handla svenskt bör ökas. Motionärerna understryker vikten av att öka möjligheten att välja att handla svenskt och närodlat.

Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll

När det gäller ursprungsinformation på restauranger och i storhushåll anføres det i kommittémotion 2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8 att regeringen bör vidta åtgärder för att det på menyer införs krav på att informera om huvudingrediensens ursprung i alla rätter som köps på restaurang, och inte enbart i fråga om köträtter. Konsumenter ska ha rätt att veta vad de köper på restaurang.

Även enligt motion 2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 bör obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter införas inom restaurangbranschen. I samma motion yrkande 2 föreslås att regeringen även utreder ursprungsmärkning av animaliska produkter i färdigrätter.

På liknande sätt anförs det i motion 2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 att det bör införas krav på ursprungsinformation om de animaliska livsmedel som serveras både på restauranger och i storkök.

Skyddade beteckningar

I kommittémotion 2022/23:990 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9 framhålls betydelsen av skyddad beteckning för svenska livsmedel och jordbruksprodukter. Motionärerna framhåller att varje landsdel har sina egna landskapsrätter och bär på egna mattraditioner med sin egen historia och att regeringen därför bör ansöka om att fler svenska livsmedel och jordbruksprodukter får skyddad beteckning.

Märkning av och information om livsmedel i övrigt

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 51 föreslås att livsmedel ska omfattas av en obligatorisk klimatmärkning som på ett enkelt sätt visar produktens klimatavtryck. Konsumentmakten är av stor betydelse för att minska utsläppen i livsmedelssektorn, och motionärerna vill därför se en klimatmärkning av livsmedel likt näringsdeklarationerna. Märkningen bör omfatta såväl importerade som inhemskt producerade livsmedel och utsläppen ska beräknas ur ett livscykelperspektiv.

Enligt motion 2022/23:1402 av Marie-Louise Hänel Sandström (M) bör regeringen se över möjligheten att ställa tydligare krav på en enkel innehållsdeklaration på livsmedelsförpackningar.

I ett antal ytterligare yrkanden föreslås åtgärder i fråga om information och rekommendationer om och märkning av specifika livsmedel eller ingredienser. I kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 framhålls betydelsen av att regeringen inom EU verkar för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning för att minska risken för spridning av afrikansk svinpest. Med tanke på de stora konsekvenser en spridning skulle få är det rimligt med ett krav på informativ märkning på produkter av gris från de länder där sjukdomen finns.

Enligt kommittémotion 2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 7 bör Sverige inom EU verka för att innehåll i alkoholhaltiga drycker ska finnas med på innehållsförteckningen. Motionärerna beklagar att det för alkoholhaltiga produkter med högre alkoholhalt än 1,2 volymprocent inte krävs näringsdeklaration eller redovisning av ingredienserna. Många konsumenter vill veta innehållet i de produkter som ska förtäras.

Enligt motion 2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3 krävs en översyn för minskad användning av palmolja. Som ett led i detta arbete bör regeringen överväga en tydlig märkning av produkter som innehåller höga halter av palmolja (yrkande 4). Regeringen bör även utreda möjligheten till dels mer information till konsumenter om problemen med palmolja (yrkande 6), dels skärpta regler för palmolja i barmat (yrkande 5). Därutöver

bör regeringen beakta lagstiftning om märkning av dels salthalt i livsmedel där halten är hög (yrkande 7), dels tillsatt socker i livsmedel (yrkande 8).

Enligt motion 2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 6 bör regeringen ge ett uppdrag till Livsmedelsverket att ta fram en heltäckande och nyanserad bild av rekommendationerna i fråga om konsumtion av strömming. I motion 2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 15 föreslås att regeringen ser över möjligheten att utöka provtagningen och övervakningen av dioxin. Syftet ska vara att förbättra konsumentrådgivningen och att på ett säkert sätt öka humankonsumtionen av fisk från Östersjön, Vänern och Vättern.

Enligt motion 2022/23:242 av Angelica Lundberg (SD) bör regeringen utreda effekterna av tillsatser i livsmedel. Tillsatser bör inte godkännas i Sverige innan det är utrett att de inte var för sig eller tillsammans är farliga.

Kompletterande uppgifter

Ursprungsmärkning av animaliska produkter

Generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel finns huvudsakligen i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (den s.k. livsmedelsinformationsförordningen). Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk, bl.a. i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation.

Enligt artikel 9.1 i livsmedelsinformationsförordningen är det obligatoriskt att ange bl.a. ingrediensförteckning, livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag samt i vissa fall uppgift om ursprungsland eller härkomstplats.

I fråga om ursprungsmärkning av animaliska produkter anges det i artikel 26.2 att uppgifter om ursprungsland eller härkomstplats är obligatoriska i de fall där underlåtenhet att lämna sådana uppgifter skulle kunna vilseleda konsumenterna i fråga om livsmedlets rätta ursprungsland eller härkomstplats, i synnerhet om den information som följer med livsmedlet eller etiketten som helhet annars skulle antyda att livsmedlet har ett annat ursprungsland eller en annan härkomstplats. För vissa livsmedel finns även regler med krav på obligatorisk ursprungsmärkning, t.ex. nötkött, frukt och grönsaker, olivolja, honung och ägg. Vid försäljning av fisk, skaldjur och blötdjur, t.ex. musslor, i butik ska det finnas information om varifrån produkten kommer, ursprungsland eller fångstzon.

Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artikel 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgift om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inget som hindrar att livsmedelsföretagare frivilligt ger information så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Om en medlemsstat vill föreskriva om ytterligare obligatoriska uppgifter för vissa typer eller kategorier av livsmedel måste detta anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska i förväg anmäla den planerade åtgärden och skälen för denna till kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Företagen själva kan välja att märka ett färdigförpackat livsmedel med frivilliga uppgifter, däribland frivilliga ursprungsmärkningar. Den frivilliga livsmedelsinformationen får inte vara oklar eller förvillande för konsumenten och ska i förekommande fall vara grundad på relevanta vetenskapliga uppgifter.

I Sverige används ett antal frivilliga ursprungsmärkningar, t.ex. Svensk Fågel, Från Sverige, Kött från Sverige och Mjölk från Sverige. Enligt Svensk-märkning AB fanns det i januari 2023 ca 220 anslutna företag som märkesanvändare och ca 12 000 produkter godkända för märkning.

I Från jord till bord-strategin (COM(2020) 381 final) aviserade kommissionen att den avser att se över möjligheten att utöka bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning. Det framgår inte av meddelandet vilka ytterligare livsmedel kommissionen anser ska omfattas av kravet. Kommissionen ser även ett behov av att förändra framsidesmärkningen på livsmedelsförpackningar. Syftet med revideringen är att göra det lättare för konsumenterna att hitta hälsosamma och hållbara livsmedel samt att minska matsvinnet. Förslaget till revidering av livsmedelsinformationsförordningen skulle ha lagts fram under det sista kvartalet 2022 men har blivit försenat. Enligt uppgift från Regeringskansliet ska ett förslag i stället presenteras under 2023.

Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll

Som redovisats ovan anges i den s.k. livsmedelsinformationsförordningen de allmänna reglerna för märkning av livsmedel inom unionen. Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk.

I livsmedelsinformationsförordningen anges vilken information som ska lämnas för livsmedel som inte är färdigförpackade, såsom livsmedel som serveras på restauranger eller i storhushåll. Enligt artikel 44.1 a i förordningen är en uppgift om allergena ingredienser en uppgift som alltid ska lämnas. Det finns i dag inga krav på obligatorisk ursprungsangivelse på livsmedel som tillhandahålls på restauranger eller i storhushåll.

Enligt artikel 44.1 b i förordningen får en medlemsstat nationellt föreskriva att ytterligare uppgifter ska vara obligatoriska att lämna för livsmedel som inte är färdigförpackade enligt vad som anges i artikel 9.1 och 10 i samma förordning. Sverige har föreskrivit att uppgifter om livsmedlets beteckning ska lämnas på kundens begäran. Det finns inga hinder för att livsmedelsföretagare frivilligt anger ursprung så länge påståendet är sant och inte anges på ett sådant sätt att det kan vilseleda konsumenten.

Som också redovisats ovan krävs en anmälan till kommissionen och medlemsstaterna i det fall ett land avser att anta nationella bestämmelser om ytterligare krav på ursprungsmärkning (artikel 45 livsmedelsinformationsförordningen).

I juli 2019 fick Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram underlag för en anmälan till kommissionen om nationella bestämmelser om ursprungsinformation för kött som serveras på restauranger och i andra storhushåll (N2019/02363/DL). Underlagen bör bl.a. omfatta ett föreskriftsförslag som tar upp omfattningen av informationen och en motivering av införandet av nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött som serveras på restaurang och i andra storhushåll. Utifrån de erfarenheter som har gjorts i Finland skulle Livsmedelsverket också bedöma hur ett system med ursprungsinformation för kött på restauranger och i andra storhushåll kan genomföras på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt. Systemet ska så långt som möjligt begränsa de administrativa kostnaderna både för berörda kontrollmyndigheter och för restauranger och andra storhushåll.

Livsmedelsverket redovisade uppdraget i juni 2021. Det förslag till nationella bestämmelser som myndigheten redovisar innebär att restauranger och andra storhushåll ska lämna information till konsumenterna om ursprungsland för färskt, kylt, fryst och malet kött av nöt, svin, får, get och fjäderfä som används som ingrediens i de måltider som serveras. Med ursprungsland avses uppfödningens land för det djur som köttet kommer från. Förslaget innebär att uppgifterna kan tillhandahållas skriftligt eller muntligt. Förslaget har utformats med hänsyn till att så långt som möjligt hålla nere både kostnaderna och de administrativa bördorna för de som berörs av de föreslagna föreskrifterna.

Den tidigare regeringen anmälde den 2 september 2022 att Sverige planerade att införa nationella bestämmelser om obligatorisk ursprungsinformation för kött på restauranger och i storhushåll. Kommissionen meddelade den 6 oktober 2022 att de nationella bestämmelser som anmälan avsåg handlade om åtgärder för icke färdigförpackat kött enligt artikel 44 i livsmedelsinformationsförordningen. För sådana åtgärder krävs ingen formell anmälan. Den 16 november 2022 skickade regeringen en skrivelse till kommissionen med en underrättelse om att Sverige återkallar anmälan.

I interpellationsdebatt 2022/23:49 den 2 december 2022 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren bl.a. följande:

I och med uppgifterna från EU-kommissionen finns inga formella hinder för Sverige att självt anta nya bestämmelser, men eftersom arbetet med att revidera livsmedelsinformationsförordningen förbereds finns det skäl att vänta på den EU-gemensamma lagstiftningen i stället för att införa nationella bestämmelser. [...]

Jag anser, precis som Anna-Caren Säterberg, att det även ska vara obligatoriskt att informera om var kött som serveras på restauranger kommer ifrån. Regeringen avser därför att i de kommande förhandlingarna om livsmedelsinformationsförordningen verka för att bestämmelser om ursprungsmärkning av kött på restaurang ska inkluderas i den reviderade lagstiftningen.

Skyddade beteckningar

EU har ett system med skyddade beteckningar för att skydda unika kunskaper, traditioner och miljö- och jordbruksförhållanden. Producenter av livsmedel och jordbruksprodukter som har ett tydligt geografiskt ursprung kan få produktnamnet skyddat av EU, antingen som skyddad ursprungsbeteckning (SUB) eller som skyddad geografisk beteckning (SGB). Det är en kvalitetsstämpel som gynnar den lokala livsmedelsproduktionen och som har potential att även stärka besöksnäringen i regionen. För skyddade ursprungsbeteckningar måste råvaran komma från ursprungsregionen och alla produktionssteg måste äga rum där. För skyddade geografiska beteckningar räcker det med att produkten åtminstone delvis är framställd i området.

En ansökan om skydd av en geografisk beteckning får göras av en grupp producenter eller i undantagsfall av en enda producent. Ansökan granskas först av Livsmedelsverket och sedan av kommissionen.

I mars 2023 fick Sörmlands Ädel skyddad beteckning och är därmed den 16:e i raden av svenska jordbruksprodukter och livsmedel som omfattas av EU:s kvalitetssystem. Enligt regeringen väntas ytterligare svenska produkter få skyddade beteckningar vilket bidrar till att lyfta svenskt ursprung och kvalitet och därmed stärka svensk livsmedelsproduktion. Detta ökar intresset för ursprung och kvalitet och kommer på sikt även att öka intresset för svensk livsmedelsproduktion.

Livsmedelsmärkning i övrigt

I livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) framhålls att informationen om livsmedel och måltider ska vara begriplig och lättillgänglig enligt gällande lagstiftning. Det ställs även långtgående krav på vad som ska finnas med i märkningen på förpackningarna. Märkningen måste vara korrekt och får inte vara vilseledande. För att kunna göra faktabaserade val mellan olika livsmedel behöver konsumenten vidare ha kunskap om vad olika slags livsmedelsinformation och symboler står för. Ur ett samhällsperspektiv är det också viktigt att alla konsumenter får en faktisk möjlighet att välja hälsosam och god mat som har producerats på ett hållbart sätt och att konsumenterna har tillgång till ett brett utbud. Konsumenterna ska känna sig trygga, ha förtroende för både myndigheter och företag och kunna lita på att alla livsmedel och måltider på marknaden är säkra. Berörda myndigheter har en viktig roll i att presentera information om livsmedel, bra matvanor och fakta om produktionsförhållandena.

Enligt livsmedelsinformationsförordningen ska vissa uppgifter listas på all färdigförpackad mat, bl.a. en lista över vilka ingredienser livsmedlet innehåller, t.ex. palmolja. Det ska även framgå om livsmedlet innehåller ämnen som kan orsaka allergi eller överkänslighet.

Som redovisades ovan aviserade kommissionen i Från jord till bordstrategin (COM(2020) 381 final) en revidering av livsmedelsinformationsförordningen, bl.a. för att skapa ett ramverk för märkning av hållbart

producerade livsmedel och för att ge konsumenterna möjligheten att välja hälsosamma och hållbart producerade livsmedel. Enligt strategins handlingsplan ska ett sådant förslag vara klart till 2024.

I november 2020 presenterade kommissionen en strategi för konsumentpolitiken (COM(2020) 696). Strategin beskriver hur EU:s medborgare ska kunna tillämpa sin konsumentmakt för en grön omställning. Målet är att säkerställa att fler hållbara produkter finns tillgängliga för konsumenter. Kommissionen anför att konsumenterna behöver skyddas bättre mot information som inte är sann eller som presenteras på ett förvirrande eller vilseledande sätt för att frisera intrycket av hur miljövänlig en produkt eller ett företag verkligen är (s.k. green-washing). Dessutom kommer kommissionen att föreslå att företagen styrker sina miljöpåståenden med hjälp av metoder för produkters och organisationers miljöavtryck för att ge konsumenterna tillförlitlig miljöinformation. Kommissionen kommer också att undersöka olika sätt att skapa en ram för hållbar märkning som omfattar en rad aspekter, t.ex. näringsmässiga, klimatomständigheter, miljömässiga och sociala aspekter.

I fråga om åtgärder på nationell nivå fick Livsmedelsverket i december 2019 i uppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin arbeta vidare med utvecklingen av konceptet nyckelhålet, bl.a. genom informationsspridning om märkningen för att underlätta för alla konsumenter att göra hälsosamma val vid köp av livsmedel. Uppdraget ska genomföras under 2020–2025 och redovisas den 28 februari årligen 2021–2026.

När det gäller miljögifter finns det inom EU gränsvärden för hur mycket dioxiner och PCB animaliska livsmedel, inklusive marina oljor, som fiskolja och fiskleverolja samt vegetabiliska oljor, fetter och barnmat, får innehålla. Syftet med gränsvärdena är att förhindra att livsmedel med de allra högsta halterna av dioxiner och PCB hamnar på marknaden. Fet fisk från Östersjön, Väner och Vättern innehåller ganska ofta dioxin och PCB över EU:s gränsvärden.

Sedan 2002 har Sverige ett tillfälligt undantag från EU:s gränsvärde för dioxiner och PCB i vissa fiskarter, t.ex. strömming/sill större än 17 centimeter och lax som fiskas i Östersjöområdet. År 2012 blev undantaget förlängt på obestämd tid. Undantaget från gränsvärdet innebär att nämnda arter får säljas obegränsat på den svenska marknaden samt till länder med motsvarande undantag, oavsett vilka halter dioxin och PCB de innehåller. En förutsättning för det svenska undantaget är att Livsmedelsverket informerar om riskerna med fet fisk från Östersjöområdet. Livsmedelsverket ska varje år rapportera till kommissionen om hur den sprider informationen och redovisa hur den ser till att fisk som överskrider gränsvärdet inte exporteras till andra EU-länder.

Livsmedelsverket genomför årligen ett provtagningsprogram för övervakning av att gränsvärdena för dioxiner och PCB i livsmedel inte överskrids. I programmet övervakas även halterna av dessa ämnen i de feta fiskarter som Sverige har undantag från gränsvärdena för. Övervakningsprogrammet har utförts under flera år och resultaten kan i vissa fall ge indikationer om lång-

samma ändringar av halterna i livsmedel. Analysdata från provtagningsprogrammet kan användas vid intagsberäkningar och som underlag då gränsvärden för dessa ämnen diskuteras inom EU.

För att en tillsats ska få användas i livsmedel ska den vara godkänd. Tillsatser godkänns av kommissionen med insyn av Europaparlamentet och rådet för att få användas i livsmedel inom hela EU. Regler om tillsatser framgår av förordning (EG) 1333/2008 (tillsatsförordningen). Kommissionen arbetar kontinuerligt med att ta fram och uppdatera förteckningar över godkända tillsatser.

Utskottets ställningstagande

Ursprungsmärkning och ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll

Utskottet kan inte nog framhålla betydelsen av att informationen om livsmedel och måltider är begriplig och lättillgänglig så att konsumenten ges goda möjligheter att göra medvetna val. Utskottet noterar i detta sammanhang dels det EU-gemensamma regelverket, dels de frivilliga åtgärder som branschen själv har tagit initiativ till, t.ex. när det gäller ursprungsmärkning av kött och andra animaliska produkter. Enligt utskottet kan det finnas goda skäl att utveckla märknings- och informationskraven, inte minst i fråga om var kött som serveras på restauranger och i andra storhushåll kommer ifrån.

Utskottet påminner emellertid om att kommissionen avser att presentera ett förslag till revidering av livsmedelsinformationsförordningen, bl.a. för att utöka bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning. I likhet med regeringen bedömer utskottet att det finns skäl att invänta omarbetningen av den EU-gemensamma lagstiftningen i stället för att införa nationella särbestämmelser. Utskottet noterar att kommissionens förslag är att vänta inom mycket kort. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2022/23:970 (SD) yrkande 5, 2022/23:1003 (SD) yrkandena 1, 2, 8 och 9, 2022/23:1459 (MP) yrkande 1 och 2022/23:2146 (SD) yrkandena 1 och 2.

Skyddade beteckningar och livsmedelsmärkning i övrigt

Utskottet noterar att antalet svenska produkter som omfattas av systemet med skyddade beteckningar stadigt ökar. Givetvis är detta mycket positivt eftersom det bidrar till att öka betydelsen av ursprung och kvalitet samt ökar intresset för svensk livsmedelsproduktion. Utskottet påminner om att en ansökan om att en viss produkt ska omfattas av systemet görs av en enskild producent, eller en grupp av producenter. Utskottet ser mot bakgrund av detta ingen anledning att förorda det förslag som väckts i motion 2022/23:990 (SD) yrkande 9.

När det gäller livsmedelsmärkning i övrigt vill utskottet återigen framhålla betydelsen av att konsumenter ges möjligheten att göra medvetna val. I fråga om palmolja eller särskilda tillsatser påminner utskottet om de krav som redan finns om vilka uppgifter som ska listas på färdigförpackad mat. I fråga om

konsumtion av fet fisk från bl.a. Östersjön påminner utskottet om det undantag som Sverige har från de EU-gemensamma gränsvärdena för dioxin och PCB och att undantaget förutsätter att den ansvariga myndigheten kontinuerligt informerar om riskerna med sådan konsumtion.

I övrigt vill utskottet även i detta sammanhang påminna om det förslag till revidering av EU:s livsmedelsinformationsförordning som är att vänta inom kort. Utskottet tar fasta vid att kommissionen framhållit behovet av att förändra framsidesmärkningen på livsmedelsförpackningar för att göra det lättare för konsumenterna att välja hälsosamma och hållbara livsmedel.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrks även motionerna 2022/23:242 (SD), 2022/23:970 (SD) yrkande 7, 2022/23:1003 (SD) yrkande 7, 2022/23:1402 (M), 2022/23:1411 (M) yrkande 15, 2022/23:1888 (C) yrkande 6, 2022/23:2146 (SD) yrkandena 3–8 och 2022/23:2190 (C) yrkande 51.

Förvaring av livsmedel och livsmedels hållbarhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bästföredatum och livsmedels hållbarhet, temperaturkrav samt råd om kontaktmaterial av plast.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (C), 11 (SD) och 12 (C, MP).

Motionerna

Bästföredatum och livsmedels hållbarhet

I kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 31 anföras att märkningen på livsmedel bör ändras från ”bäst före” till ”minst hållbar till”. Motionärerna anser att konsumenternas medvetenhet om livsmedels hållbarhet för behöver öka, och märkningen ”minst hållbar till” kan öka förståelsen för att livsmedlet går att äta en tid efter det att datumet har passerats.

Även i kommittémotion 2022/23:999 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 2 efterfrågas informationsinsatser om utökad tillvaratagande av livsmedel. Matsvinn innebär ett enormt resursslöseri. I yrkande 3 anför motionärerna att undantaget för särskilda livsmedel från EU:s förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna om bästföredatum bör utökas, exempelvis för ägg.

Temperaturkrav

I kommittémotion 2022/23:970 av Marin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 föreslås att regeringen utreder möjligheten att påverka förordningen om temperaturkrav för livsmedel och att ställa högre sådana krav på livsmedelsproducenter och dagligvaruhandel. Motionärerna anför att om producenterna

valde en lägre temperatur än de föreskrivna maxtemperaturerna skulle detta kunna medföra mindre förstörd mat och därigenom ett reducerat matsvinn.

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 198 uppmanas regeringen att lägga fram lagförslag om sänkt kyltemperatur till 4 grader hos leverantörer och i livsmedelsbutiker. Långt fler produktgrupper skulle kunna livstidsförlängas genom att förvaras kallare. Mat som förvaras vid 4 i stället för 8 grader håller nästan dubbelt så länge. Samma förslag presenteras i kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 27 och motion 2022/23:761 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2.

Råd om kontaktmaterial av plast

I motion 2022/23:2156 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD) yrkande 1 föreslås att regeringen ser över möjligheten att öka medvetenheten om riskerna med plast relaterat till förvaring och upphettning av mat.

Enligt motionens yrkande 2 ska regeringen även göra en översyn för en tydligare märkning av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn.

Kompletterande uppgifter

Bästföredatum och livsmedels hållbarhet

Livsmedelsinformationsförordningen reglerar datummärkning av livsmedel och förvaringsanvisningar. De flesta färdigförpackade livsmedel ska vara märkta med bästföredatum eller i vissa fall sista förbrukningsdag. Ett bästföredatum på en färdigförpackad kylvara är tillverkarens bedömning av hur länge varan i obruten förpackning har kvar de egenskaper varan normalt förknippas med, förutsatt att den förvarats på rätt sätt. Vissa undantag finns, t.ex. för färsk frukt och färska grönsaker, ättika och vinäger, koksalt och socker i fast form.

Ordalydelsen och ordningen ”Bäst före [datum]” och ”Bäst före utgången av [datum]” får inte ändras. Däremot kan en producent förtydliga att ett livsmedel kan konsumeras efter bästföre-dagen genom att förklara det i en ny mening, t.ex. i anslutning till datummärkningen. Ett exempel är den frivilliga tilläggsmärkningen ”ofta bra efter”. En förutsättning är att övriga krav på frivillig information är uppfyllda; datummärkningen ska inte kunna missförstås.

En produkts hållbarhet beror på många faktorer, som hur och av vad produkten är tillverkad och hur den har förpackats och förvarats. Det är alltid den som är ansvarig för livsmedelsinformationen som ska avgöra vilken märkning som är lämplig att använda sig av.

Med minsta hållbarhet menas den dag fram till vilken ett livsmedel som förvarats på lämpligt sätt har kvar de särskilda egenskaper som det normalt förknippas med. Datum för minsta hållbarhet ska anges med uttrycket bäst före. Livsmedel märkta med bästföre-dag ska hålla ytterligare en tid efter datumet om de förvaras på rätt sätt och i obruten förpackning. Det är säljarens ansvar att produkten är av fullgod kvalitet.

Det är tillåtet att använda en kompletterande frivillig tilläggsmärkning på färdigförpackade livsmedel för att upplysa konsumenterna om att livsmedlet ofta går bra att äta även efter att bäst före datumet har passerat. Då kan man genom att titta, lukta och smaka se om livsmedlet är som det brukar och därmed går bra att äta.

Hösten 2021 undersökte Livsmedelsverket om konsumenterna känner till ”Bäst före” med tilläggsmärkningen ”ofta bra efter” och om tilläggsmärkningen kan bidra till minskat matsvinn. Undersökningen visade att ca 45 procent av de tillfrågade hade låg eller ingen kännedom om tilläggsmärkningen medan ca 50 procent kände till den. Efter att ha fått en beskrivning av vad märkningen innebär uppgav ca 80 procent att det är en bra märkning. De tillfrågade uppgav även att de skulle använda sina sinnen och titta, lukta, smaka på maten innan de eventuellt slänger den om produkten är märkt med ”Bäst före – ofta bra efter”. Nästan alla i undersökningen, 91 procent, förstod att maten oftast går bra att äta efter att bästföredatumet har passerat och 86 procent tyckte att tillägget ”ofta bra efter” är ett bra sätt att märka livsmedel.

Syftet med Från jord till bord-strategin (COM(2019) 640) är att göra EU:s livsmedelssystem till en global standard för hållbarhet. En handlingsplan medföljer strategin där kommissionen avser att se över relevant lagstiftning och vid behov föreslå ny lagstiftning. För att EU ska leva upp till mål 12.3 i Agenda 2030 om att halvera livsmedelsavfallet per capita på detaljhandels- och konsumentnivå till 2030 avser kommissionen att föreslå rättsligt bindande mål för att minska livsmedelsavfallet i EU och att bestämmelserna om datummärkning revideras. Nya EU-gemensamma regler trädde i kraft den 8 december 2022 som innebär att bästföredatum för ägg får vara max 28 dagar efter värpning. Det är en vecka längre än tidigare vilket sannolikt leder till minskat matsvinn.

Temperaturkrav

Enligt livsmedelsinformationsförordningen ska färdigförpackade kylvaror vara märkta med en förvaringsanvisning, dvs. en rekommenderad förvarings-temperatur (artikel 25).

Av förordning (EG) 852/2004 om livsmedelshygien framgår krav om att livsmedel inte får förvaras vid temperaturer som kan medföra att hälsofara uppstår och att kylkedjan inte får brytas om det kan medföra en hälsorisk. Det finns även särskilda krav för kylförvaring av animaliska livsmedel som hanteras och förvaras vid animalieanläggningar. Ju kallare det är i kylarna, desto mindre är risken för tillväxt av bakterier. Vid temperaturer högre än plus 8 grader ökar risken för tillväxt väsentligt. Därför ska det finnas fungerande termometrar för att kontrollera temperaturen både i kylar och på mottagna varor.

Under 2018 tog Livsmedelsverket tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket fram en handlingsplan för minskat matsvinn till 2030.

Handlingsplanen omfattar nio åtgärdsområden. Ett av dessa är datummärkning, hållbarhetstid och kylkedja där man ger olika förslag på hur man kan arbeta för att minska matsvinnet. I handlingsplanen anförs bl.a. att det går att förlänga ett livsmedels hållbarhet genom att sänka förvaringstemperaturen. I Sverige rekommenderar många företag på förpackningarna en förvaringstemperatur på max plus 8 grader för kyld mat; samtidigt används betydligt lägre temperaturer i flera andra länder i Europa. Kyltemperaturen i livsmedelskedjan bör sänkas till den optimala temperaturen för varje kategori livsmedel. Dialog om kyltemperatur kan föras inom ett formaliserat branschsamarbete där kyl- och frysbranschen involveras.

Livsmedelsverkets uppdrag att tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket arbeta för att genomföra handlingsplanen pågår t.o.m. 2025 och ska slutredovisas senast den 28 februari 2026. Uppdraget omfattar hela livsmedelskedjan.

Inom ramen för livsmedelsstrategin lanserades i mars 2020 Samarbete för minskat matsvinn (SAMS) som är en frivillig överenskommelse mellan aktörer i livsmedelskedjan. SAMS ska bidra till att nå dels FN:s hållbarhetsmål 12.3 som handlar om att halvera det globala matsvinnet till 2030, dels Sveriges nationella handlingsplan för minskat matsvinn.

Kontaktmaterial av plast

Förordning (EG) 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel m.m. (kontaktmaterialförordningen) och tillhörande tillämpningsförfordningar innehåller bestämmelser om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Av förordningen framgår att all material som används i kontakt med livsmedel ska tillverkas i enlighet med god tillverkningssed och uppfylla vissa krav, bl.a. att det under avsedda användningsförhållanden inte får överföra ämnen till livsmedlet i sådana mängder att det utgör en hälsorisk för människor. I förordningen finns även krav på hur märkningen av material och produkter ska vara utformad; t.ex. ska det synligt, lättläst och beständigt framgå om produkten eller materialet är avsedd eller avsett ”för kontakt med livsmedel” eller också ska det anges en specifik uppgift om användningsområde. Om ett material är olämpligt att använda i t.ex. höga temperaturer eller för feta livsmedel ska märkningen kompletteras med den informationen. Om ett material enbart märks med exempelvis ”glas/gaffel”-symbolen och utan någon ytterligare information om användning, ska det kunna användas under alla normala förhållanden för kontakt med alla typer av livsmedel.

Alla som tillverkar material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel omfattas även av förordning (EG) 2023/2006 om god tillverkningssed. Av den framgår bl.a. att det ska finnas ett kvalitetssystem för alla led i tillverkning, förädling och distribution av material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel.

Utöver övergripande förordningar finns det också specifik lagstiftning för olika material och ämnen. I förordning (EG) 10/2011 om material och produkter av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel finns en lista över godkända ämnen som får användas vid tillverkning av plast för kontakt med livsmedel inom EU. I listan anges i vissa fall användningsområden samt specifika migrationsgränser för hur mycket av ämnet som får övergå (migrera) till livsmedlet.

I november 2022 presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om förpackningar och förpackningsavfall (COM(2022) 677). Förslaget innebär bl.a. att förekomsten av ämnen som inger betänkligheter (substance of concern) i förpackningar ska minimeras. Utöver detta avser kommissionen att reglera enskilda ämnen som kan påverka återanvändning och materialåtervinning negativt genom de delegerade akter med kriterier för materialåtervinning som kommissionen ska ta fram.

Livsmedelsverket har i uppdrag att skydda konsumenternas intressen genom att arbeta för säker mat och bra dricksvatten, för att informationen om maten är pålitlig så att ingen blir lurad och för att främja bra matvanor. En av Livsmedelsverkets uppgifter är att ta fram och förvalta olika konsumentråd som rör livsmedel och dricksvatten. Dessa baseras på vetenskapliga rön och uppdateras löpande.

Utskottets ställningstagande

Bästföredatum och livsmedels hållbarhet

Nu liksom tidigare år finns det ett stort engagemang i utskottet för att matsvinnet ska minska. Märkningen av livsmedels hållbarhet är ett viktigt verktyg i detta arbete genom att konsumenterna på detta sätt får information om hur livsmedlet ska förvaras så att dess hållbarhet inte försämras och att livsmedel inte kasseras fastän de fortfarande är säkra att äta. När det gäller märkning av livsmedel med datum för minsta hållbarhet påminner utskottet om att regelverket är harmoniserat på EU-nivå. Samtidigt finns det goda exempel på initiativ från branschen för att komplettera märkningen så att konsumenten uppmärksammas på att livsmedel kan konsumeras även efter bästföredatum. Därutöver påminner utskottet om det aviserade förslaget om en revidering av EU:s livsmedelsinformationsförordning. Utskottet noterar särskilt att kommissionen framhållit behovet av att förändra framsidesmärkningen på livsmedelsförpackningar, inte minst för att minska matsvinnet. Analogt med resonemanget ovan anser utskottet att förslaget till revidering av de EU-gemensamma reglerna bör inväntas innan kompletterande nationella regler förordas.

Med hänvisning till det som anförts ovan lämnar utskottet motionerna 2022/23:907 (C) yrkande 31 och 2022/23:999 (SD) yrkandena 2 och 3 utan vidare åtgärd.

Temperaturkrav

Utskottet noterar att Livsmedelsverket tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket arbetar för att genomföra handlingsplanen för minskat matsvinn. Handlingsplanen omfattar hela livsmedelskedjan, och utskottet vill särskilt påpeka att planen inbegriper åtgärder i fråga om hållbarhetstid samt kylkedja och kyltemperatur. I avvaktan på resultatet av detta arbete avstyrks motionerna 2022/23:761 (MP) yrkande 2, 2022/23:907 (C) yrkande 27, 2022/23:970 (SD) yrkande 13 och 2022/23:2190 (C) yrkande 198.

Kontaktmaterial av plast

När det gäller riskerna med felaktig användning av plastförpackningar bedömer utskottet att kontaktmateriallagstiftningen tillsammans med de råd och rekommendationer som Livsmedelsverket offentliggör ger konsumenterna goda förutsättningar att hantera mat på ett säkert sätt. Utskottet påminner om kommissionens förslag till ny förordning om förpackningar och förpackningsavfall som nu förhandlas, och noterar särskilt att förslaget tar sikte på att minimera förekomsten av ämnen som inger betänkligheter i förpackningar. Utskottet avstyrker därmed motion 2022/23:2156 (SD) yrkandena 1 och 2.

Livsmedelskontroll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kontroll och tillsyn samt åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier.

Jämför reservation 13 (SD), 14 (C), 15 (SD) och 16 (C).

Motionerna

Kontroll och tillsyn

Enligt kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 bör regeringen ge Livsmedelsverket en mer aktiv roll i tolkningen av det EU-gemensamma regelverket i samband med kommunernas tillsyn. Motionärerna beklagar att kommuner gör olika tolkningar av reglerna, bl.a. eftersom det kan leda till olika tillämpningar av tillsynsbeslut.

I kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 föreslås att regeringen ser över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras. Svenska köttföretag har fått ökade kontrollkostnader sedan Livsmedelsverket infört en ny avgiftsmodell som i stället för en fast avgift baseras på kostnadstäckning. Motionärerna anser att regeringen behöver se över hur avgiftsmodellen kan differentieras, framför allt för företag med liten produktion eller företag med god regelefterlevnad. Ett likalydande förslag presenteras i motion 2022/23:636 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2.

Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier

I kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 föreslås att regeringen intensifierar arbetet med kontroller av livsmedel. En konsument får aldrig luras att tro att ett livsmedel kommer från ett annat land, en annan stad eller en annan region än vad det faktiskt gör, eller att det producerats enligt ekologiska certifieringsregler när det i själva verket är falskmärkt. Det gäller även annan märkning såsom innehållsdeklarationer och datummärkning. Arbetet med kontroller behöver intensifieras.

Regeringen ska enligt yrkande 9 utreda möjligheterna till en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsbedrägerier. I samma motion yrkande 10 föreslås att regeringen även vidtar åtgärder för att öka sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar med livsmedel.

Även enligt kommittémotion 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 34 bör regeringen se över förutsättningarna för att inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk. På liknande sätt föreslås det i motion 2022/23:367 av Niels Paarup-Petersen (C) att regeringen undersöker möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark.

Kompletterande uppgifter

Kontroll och tillsyn

Livsmedelsverket samordnar livsmedelskontrollen på nationell nivå. Myndigheten ger bl.a. stöd till kontrollpersonal på lokal, regional och central nivå vad gäller tillämpning av regelverket. Myndigheten har under de senaste åren fått ett antal uppdrag att likrikta och utveckla livsmedelskontrollen.

Under 2018 påbörjades ett arbete med att utveckla en god kontrollsed för livsmedelskontrollen, vilket förväntas öka likvärdigheten inom livsmedelskontrollen och leda till förbättrade kontakter med företagen. Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) att det under 2021 genomfördes ett arbete med att ta fram en ny riskklassificeringsmodell och ett förslag till modell har remitterats och förväntas kunna användas för riskklassning inför 2024 års kontroll. Regeringen redovisar även att en ny uppföljningsmodell har tagits fram för att tydligare kunna följa upp om kontrollen är riskbaserad, effektiv och likvärdig. Vidare har fem samrådsgrupper med branscher och andra intressenter inrättats för att öka delaktigheten vid t.ex. lagstiftningsarbete.

År 2019 fick Livsmedelsverket i uppdrag att vidta ett antal åtgärder under 2020–2025 för att uppnå livsmedelsstrategins övergripande mål om en ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och konkurrenskraftig. Uppdraget syftar till att både utveckla pågående insatser och inleda nya inom främst de strategiska områdena Regler och villkor samt Konsument och marknad. En av åtgärderna i uppdraget handlar om att vidareutveckla det arbete som pågår

inom livsmedelskontrollen för att öka likvärdigheten, utveckla bemötandefrågor och på andra sätt underlätta för företagen. I arbetet ska ingå bl.a. kompetenshöjande insatser, arbete för att etablera en god kontrollsed, målgruppsanpassning av information till företag och, där det bedöms möjligt, nationella anpassningar av livsmedelslagstiftningen med fokus på små företag.

I mars 2017 antog Europaparlamentet och rådet förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet m.m. (kontrollförordningen) som innehåller bestämmelser om bl.a. finansieringen av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Förordningen tillämpas sedan den 14 december 2019. Enligt kraven i förordningen utför Livsmedelsverkets officiella veterinärer och officiella assistenter kontroll vid slakt på slakterier och vilthanteringsanläggningar. Kontrollen består av besiktning av levande djur före slakt, köttbesiktning efter slakt och s.k. särskilda kontroller vid slakt. När det gäller avgiftsmodellen för köttkontrollen ska Livsmedelsverkets kostnader för kontroll av livsmedelsföretag täckas av avgifter som företagen betalar.

I och med antagandet av kontrollförordningen behövde en översyn av de nationella författningarna i Sverige genomföras, bl.a. det svenska avgiftssystemet. Särskilt systemet för statliga subventioner till köttkontrollen behövde göras om för att anpassas till den nya lagstiftningen. I juni 2021 beslutade Livsmedelsverket om nya föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Vad gäller köttkontrollen innebär det en ny modell som bara delvis kan jämföras med den tidigare; bl.a. betalas avgiften efter avslutad kontroll. Företagens kostnader beror på hur mycket kontroll som behövs och hur stor subvention respektive företag är berättigat till. Vidare införs ett nytt sätt för slakterier att få ta del av den statliga subventionen. Det innebär att slakterier som planerar sin verksamhet väl kan få upp till 20 procents rabatt på avgiften. Som tidigare tas särskild hänsyn till den småskaliga slakten, där de minsta företagen kan få en subvention på upp till 90 procent.

I mars 2023 beslutade Livsmedelsverket om föreskrifter (LIVSFS 2023:1) om ändring i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Ändringarna innebär bl.a. att avgiftsnivåerna för kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar samt övriga livsmedelsanläggningar justeras. För slakterier och vilthanteringsanläggningar innebär detta i huvudsak en avgiftssänkning. Föreskrifterna trädde i kraft den 10 april 2023.

Enligt uppgift från Livsmedelsverket kan slakterier göra en hel del för att påverka sin avgift. Det är fullt möjligt att få ned avgiften genom att planera sin slakt, följa regelverket och uppfylla villkor för det statsstöd som varje år finns till för slakterierna. Även andra typer av företag kan påverka sin avgift genom att konsekvent följa de regler som finns på området.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23) föreslog regeringen att ca 82 miljoner kronor skulle anvisas till anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter för 2023, vilket är en ökning med ca 9 miljoner kronor

jämfört med föregående år. Riksdagen biföll regeringens förslag i denna del (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:MJU2, rskr. 2022/23:87).

Av Livsmedelsverkets årsredovisning för 2022 framgår att likriktningen av Livsmedelsverkets kontroll av slakterier och vilthanteringsanläggningar samt effektivitet fortfarande stod i fokus. Indikatorer används för att följa verksamhetens utfall och åtgärder som bidrar till större likriktning hade vidtagits under året. Köttkontrollen har blivit alltmer effektiv främst på grund av det arbete som bedrivits i samband med Livsmedelsverkets tidigare regeringsuppdrag att effektivisera och modernisera den offentliga kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier

Det finns ingen definition av livsmedelsbedrägerier i den EU-gemensamma lagstiftningen. Kommissionen gör dock i genomförandeförordning (EU) 2019/1715 en operativ definition av livsmedelsbedrägerier eller fusk med livsmedel som avsiktliga överträdelser av livsmedelslagstiftningen som vilseleder konsumenterna och som görs för ekonomisk vinning. Kommissionen uppskattar att livsmedelsbedrägerier på global nivå uppgår till ca 30 miljarder euro per år.

Unionsrättsliga bestämmelser om fuskkontroll finns i kontrollförordningen. Den innehåller bestämmelser om hur offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan ska organiseras, genomföras och finansieras i medlemsstaterna. Förordningen har ett brett tillämpningsområde och gäller kontroll inom en rad olika områden som ingår i livsmedelskedjan. Utöver livsmedel och livsmedels säkerhet omfattar förordningen kontroll bl.a. av genetiskt modifierade organismer (GMO) i livsmedels- och foderproduktionen, foder och fodersäkerhet, djurhälsa, animaliska biprodukter, djurskydd, växtskadegörare, växtskyddsmedel, ekologisk produktion och skyddade beteckningar (artikel 1.2). Kontrollförordningen ska även tillämpas på offentlig kontroll som genomförs för att säkerställa att man inom berörda områden följer de bestämmelser som är tillämpliga på varor som förs in i unionen från tredjeländer och som exporteras från unionen till tredjeländer. Förordningen omfattar inte kontroll av utsäde.

Medlemsstaterna ska för vart och ett av de områden som omfattas av förordningen utse den eller de behöriga myndigheter som ska organisera eller utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Vidare ska inom vart och ett av områdena en central myndighet utses med ansvar för att samordna samarbetet och kontakterna med kommissionen och övriga medlemsstater i fråga om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet (artikel 4).

Ansvaret för att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet inom de berörda områdena är i Sverige fördelat på flera olika myndigheter under regeringen eller på kommunala förvaltningsmyndigheter. Inom livsmedelsområdet står merparten av livsmedelsanläggningarna under kommunal kontroll medan länsstyrelserna ansvarar för kontroller av anläggningar i

primärproduktionen. Livsmedelsverket kontrollerar vissa anläggningar, däribland anläggningar som omfattas av särskilda hygienregler. Myndigheten ansvarar också för att kontrollera livsmedel som förs in i Sverige över en gränskontrollstation från ett tredjeland. För kontroll av handelsnormer som omfattas av livsmedelslagens (2006:804) bestämmelser gäller samma ansvarsfördelning som för övrig livsmedelskontroll. På växtskyddsområdet utförs kontrollen huvudsakligen av Jordbruksverket och av Tullverket när det gäller införsel från tredjeländer, medan kontrollen av växtskyddsmedel är fördelad mellan kommunerna, länsstyrelserna och Kemikalieinspektionen. Kontrollen av ekologisk produktion utförs som regel av privata kontrollorgan.

Ansvar för att samordna kontrollen nationellt inom ett sakområde, och för att lämna stöd, råd och vägledning, ligger på centrala förvaltningsmyndigheter under regeringen. De huvudsakligen ansvariga myndigheterna för att samordna kontrollen i livsmedelskedjan är Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen.

Den grundläggande bestämmelsen om fuskkontroll finns i artikel 9.2 i kontrollförordningen. Enligt den bestämmelsen ska de behöriga myndigheterna utföra kontroller regelbundet och med lämplig riskbaserad frekvens för att identifiera eventuella avsiktliga överträdelser av de bestämmelser som avses i artikel 1.2 som begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande. Fuskkontrollen handlar, till skillnad från annan offentlig kontroll, inte i första hand om att kontrollera om ett företag följer de regler som gäller inom olika områden utan om att identifiera de typer av avsiktliga överträdelser av regelverken som är bedrägliga och vilseledande.

När det gäller frågan om straff för livsmedelsbedrägerier överlämnade regeringen i mars 2018 en proposition till riksdagen om effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (prop. 2017/18:165). I propositionen föreslogs ändringar i straffbestämmelserna i livsmedelslagen och i lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter. Förslaget innebar att straffet för allvarliga brott skärptes till böter eller fängelse i högst två år. Som allvarliga ska sådana gärningar betraktas som innebär eller kan innebära en fara för människors eller djurs liv eller hälsa, som innebär eller kan innebära ett omfattande vilseledande eller som på ett allvarligt sätt orsakar eller kan orsaka att möjligheten att spåra t.ex. ett livsmedel eller foder försvåras. Såväl uppsåtliga som oaktsamma gärningar ska kunna medföra fängelsestraff. Skälet till förslagen var att regeringen bedömde att det fanns ett behov av att skärpa straffskalorna för allvarliga brott mot livsmedelslagen och lagen om foder och animaliska biprodukter. Det fanns också ett behov av att kunna sanktionera mindre allvarliga överträdelser inom områdena livsmedel, foder och animaliska biprodukter på ett effektivare sätt. Därför föreslogs att ett system med sanktionsavgifter skulle införas för mindre allvarliga överträdelser. Exempel på överträdelser som skulle kunna leda till sanktionsavgift är bristande registrering, journalföring och annan dokumentation. Riksdagen antog regeringens proposition (bet. 2017/18: MJU20, rskr. 2017/18:313), och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

Även kontrollförordningen reglerar sanktioner vid livsmedelsfusk. Enligt artikel 139.2 ska medlemsstaterna säkerställa att ekonomiska sanktioner för överträdelse av förordningen och av de bestämmelser som avses i artikel 1.2, om de begåtts genom bedrägligt eller vilseledande agerande, i enlighet med nationell rätt återspeglar åtminstone antingen aktörens fördel eller, beroende på vad som är lämpligt, en procentandel av aktörens omsättning.

I proposition 2020/21:43 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning bedömde regeringen att överträdelse som begåtts genom fusk i livsmedelskedjan typiskt sett inte omfattas av sanktionsavgiftssystemet utan av det straffrättsliga systemet. Systemet med sanktionsavgifter lämpar sig bäst för överträdelse som inte kräver några ingående bedömningar för att avgöra om en överträdelse har skett eller inte. Regeringen uttalade vidare att det svenska bötesystemet inte är konstruerat så att det syftar till att hindra en ekonomisk vinning vid brott. Ekonomiska fördelar som uppkommit till följd av brott som är begångna i utövningen av näringsverksamhet kan dock beaktas vid beslut om förverkande enligt 36 kap. brottsbalken. Regeringen bedömde mot den bakgrunden att ändamålet med artikel 139.2 uppfylldes genom möjligheten att besluta om förverkande vid brott (prop. 2020/21:43 s. 161–162). Ett sådant förverkande skulle t.ex. kunna vara aktuellt vid bedrägerier eller ringa bedrägerier enligt 9 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken när en näringsidkare gör sig skyldig till fusk, t.ex. genom att sälja kött som anges vara en viss typ av kött men som i själva verket är något annat kött med lägre värde. Riksdagen biföll regeringens förslag (prop. 2020/21:43, bet. 2020/21: MJU6, rskr. 2020/21:198).

I april 2021 genomförde kommissionens generaldirektorat för hälsa och konsumentfrågor i enlighet med artikel 116–118 i kontrollförordningen en undersökning av om de svenska åtgärder som vidtas för att motverka fusk i livsmedelskedjan är lämpliga och verkningsfulla utifrån kraven i kontrollförordningen. Generaldirektoratet konstaterar att Sverige med undantag för kontroll av olagliga växtskyddsmedel och vissa kommuners kontroll brister i att utföra regelbundna riskbaserade kontroller för att upptäcka fusk enligt artikel 9.2 i kontrollförordningen. Vidare konstateras att Sverige saknar en funktion för samverkan på nationell nivå som säkerställer informations- och erfarenhetsutbyte samt en särskild ordning för att underlätta överföring av information från brottsbekämpande myndigheter till behöriga kontrollmyndigheter om eventuell bristande efterlevnad av bestämmelserna i livsmedelskedjan som kan utgöra fusk.

Livsmedelsverket har också lyft fram utmaningar med fuskkontrollen. Av myndighetens rapport Livsmedelsfuskets omfattning och karaktär från 2020 (L-2020 nr 02) framgår bl.a. att de större utmaningarna är dels otillräcklig samordning och samarbete mellan kontrollmyndigheter, dels otillräckliga resurser såsom tid och kompetens.

I juni 2022 fick en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag som syftar till att stärka arbetet med att upptäcka och motverka fusk i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan (dir. 2022:99). I uppdraget ingår att lämna

förslag som säkerställer en fungerande organisation och finansiering med effektiva sanktioner som gör det möjligt att identifiera, förhindra och beivra fusk enligt unionsrättens krav om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Utredaren ska bl.a.

- föreslå hur den samordnande rollen i fråga om fuskkontroll kan utvecklas och stärkas hos en myndighet på central nivå med samordnande uppgifter när det gäller offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan
- ta ställning till om en enda central myndighet i den befintliga myndighetsstrukturen för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet bör utses för att på nationell nivå få ett särskilt ansvar för att samordna arbetet med fuskkontroll i hela den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, och, om så bedöms lämpligt, föreslå vilken myndighet det bör vara
- bedöma om en central myndighet bör få i uppgift att utreda enskilda ärenden om fusk och, om så bedöms lämpligt, lämna förslag som innebär att myndigheten får de befogenheter som behövs eller att ansvar och befogenheter i fråga om enskilda ärenden om fusk kan flyttas över från de operativa kontrollmyndigheterna till en samordnande myndighet
- ta ställning till om fuskkontrollen bör finansieras genom avgifter eller om det finns vägande samhällsekonomiska skäl för att kontrollen i någon del bör vara skattefinansierad samt, om avgifter bedöms lämpligast, utreda om avgiftssystemet bör konstrueras på ett annat sätt än vad som gäller vid exempelvis en ordinarie livsmedelskontroll
- ta ställning till och, om så bedöms lämpligt, föreslå hur erfarenhets- eller informationsutbyte mellan berörda myndigheter kan möjliggöras när det gäller utbyte av uppgifter med olika skyddsvärde
- ta ställning till och, om det bedöms lämpligt, föreslå en särskild ekonomisk sanktion som kan verka avskräckande genom att den ekonomiska vinningen beaktas i enlighet med vad som krävs enligt artikel 139.2 i kontrollförordningen och föreslå vilka befogenheter en myndighet skulle behöva
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2024.

Sedan 2013 leder kommissionen en arbetsgrupp mot livsmedelsfusk (Food Fraud Network, FFN) vars syfte är att stödja och samordna EU:s arbete mot livsmedelsfusk och att underlätta kommunikation mellan behöriga myndigheter samt att överföra och ta emot begäranden om hjälp. Nätverket består bl.a. av kommissionen, EU:s byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de kontaktpunkter som utsetts av medlemsstaterna.

På Livsmedelsverket finns en särskild arbetsgrupp som arbetar som stödfunktion till kontrollmyndigheterna i frågor som rör livsmedelsbedrägerier och fusk med livsmedel. Gruppen tar fram kontrollmetoder och andra verktyg för att stödja kontrollmyndigheterna i arbetet med att upptäcka och motverka livsmedelsfusk och kan samordna större ärenden och projekt. Gruppen förvaltar

även Livsmedelsverkets funktion för anonyma tips om livsmedelsfusk. Gruppen utgör Sveriges kontaktpunkt i FFN och deltar även för Sveriges räkning i Interpols och Europols gemensamma arbete som syftar till att upptäcka och förhindra att illegala och otillåtna livsmedel släpps ut på marknaden.

I mars 2023 redovisade kommissionen resultaten av ett projekt som syftade till att identifiera dels bedrägeririsker, dels metoder för att upptäcka bedrägliga och vilseledande metoder i livsmedelskedjan. I redovisningen lämnas exempel på god praxis och de utmaningar som medlemsstaternas ansvariga myndigheter står inför när de genomför bedrägerirelaterade kontroller. Projektet sammanställdes genom en serie studier i åtta medlemsstater under perioden 2020–2022.

Den 5 maj 2023 presenterade kommissionen en rapport om det övergripande genomförandet av medlemsstaternas offentliga kontroller under 2021 (COM(2023) 235 final). I fråga om de nationella myndigheternas kontroller för att identifiera bedrägligt eller vilseledande agerande i livsmedelskedjan redovisas att kommissionen håller på att utarbeta ett vägledande dokument. Vägledningen är inriktad på förfalskade och undermåliga livsmedel samt livsmedelsbedrägerier och förvanskning.

Utskottets ställningstagande

Kontroll och tillsyn

Att livsmedelskontrollen är ändamålsenlig, effektiv och likvärdig är av grundläggande betydelse för såväl livsmedelsproducenternas som konsumenternas förtroende för kontrollen och i förlängningen för livsmedelskedjan som sådan. Utskottet konstaterar att det sedan ett antal år tillbaka pågår ett omfattande arbete för att säkerställa att livsmedelskontrollen och de avgifter som är förknippade med densamma är i linje med denna målsättning. Utskottet vill framför allt framhålla Livsmedelsverkets arbete med att effektivisera, modernisera och likrikta kontrollen av slakterier och vilthanteringsanläggningar. Nyligen trädde föreskriftsändringar i kraft som i huvudsak innebär att avgiftsnivåerna för kontrollen vid bl.a. slakterier sänks. Utskottet påminner därutöver om de betydande möjligheter som finns för producenter att påverka sina kostnader.

Utskottets samlade bedömning är att det arbete som bedrivs för att effektivisera kontrollen bidrar till säkra livsmedel och långsiktigt hållbart företagande. De förslag som presenteras i motionerna 2022/23:636 (C) yrkande 2, 2022/23:843 (C) yrkande 12 och 2022/23:970 (SD) yrkande 12 är i utskottets mening i betydande utsträckning redan tillgodosedda med tanke på de åtgärder som har vidtagits. Motionsyrkandena avstyrks.

Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier

Utskottet ser med stor oro på de problem som livsmedelsbedrägerier för med sig; förutom att konsumenter och företag vilseleds och konkurrensen sned-

vrids, skadar det varumärken och immateriella tillgångar, drar till sig organiserad brottslighet och riskerar att minska förtroendet för livsmedelsbranschen. Dessutom kan fuskets innebära stora problem ur livsmedelssäkerhetssynpunkt och äventyra såväl människors som djurs hälsa. Det är därför avgörande att kontrollen för att upptäcka och motverka fusk i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan stärks och effektiviseras.

Utskottet välkomnar det arbete som pågår för att utveckla och stärka åtgärderna mot livsmedelsfusk på såväl europeisk som nationell nivå. Utskottet noterar inte minst att det pågår en utredning som har till syfte att på nationell nivå stärka verktygen för att identifiera, förhindra och beivra fusk enligt unionsrättens krav. Utredningen inbegriper bl.a. huruvida den samordnande rollen för offentlig kontroll av den jordbruksbaserade livsmedelskedjan kan utvecklas och stärkas hos en myndighet på central nivå. I avvaktan på resultatet av den utredning som pågår bedömer utskottet att motionerna 2022/23:367 (C), 2022/23:843 (C) yrkande 34 och 2022/23:970 (SD) yrkandena 8 och 9 ska lämnas utan åtgärd.

När det gäller sanktioner är detta givetvis en viktig del i att stävja fuskets i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om dels den straffskärpning i fråga om allvarliga brott mot bl.a. livsmedelslagen som riksdagen beslutade om våren 2018, dels den utredning som pågår om en särskild sanktion som tar i beaktande den ekonomiska vinningen. Utskottet följer regeringens fortsatta arbete för att åstadkomma ett effektivare och kraftfullare sanktionssystem med stort engagemang. Med hänvisning till pågående utredningsarbete avstyrker utskottet även motion 2022/23:970 (SD) yrkande 10.

Självförsörjning av livsmedel och krisberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stärkt självförsörjning av livsmedel och om beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan.

Jämför reservation 17 (SD), 18 (MP) och 19 (S, V, C, MP).

Motionerna

Stärkt självförsörjning av livsmedel

Enligt kommittémotion 2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 ska regeringen vidta åtgärder för att stärka den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel. Även enligt kommittémotion 2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 16 ska regeringen arbeta för att Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel ökar, bl.a. för att garantera större uthållighet vid internationella kriser.

I kommittémotion 2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 18 föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och för att skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen.

Liknande förslag om att stärka Sveriges självförsörjning av livsmedel presenteras även i motionerna 2022/23:1047 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S), 2022/23:1572 av Dan Hovskär (KD) och 2022/23:1835 av Sten Bergheden (M).

Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan

I flera motionsyrkanden presenteras förslag på hur tillgången till livsmedel och dricksvatten ska säkerställas även vid kris eller höjd beredskap.

I kommittémotion 2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 8 framhålls att en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvar är att kunna tillgodose behovet av rent vatten och en robust och stark livsmedelskedja i kris och krig. I motionens yrkande 9 framhålls även behovet av en stark beredskap i händelse av krig och kris; coronapandemin och Rysslands illegala invasion av Ukraina har belyst vikten av att Sverige har en god beredskap och robust livsmedelsförsörjning i händelse av kris.

Enligt kommittémotion 2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 30 behöver även en säker dricksvattenförsörjning tryggas, med tanke på klimatförändringarna och potentiella kriser.

I kommittémotion 2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 17 framhålls betydelsen av att säkerställa att svensk livsmedelsproduktion kan fortgå även i tider av utebliven import. Motionärerna föreslår att regeringen överväger att satsa på att återuppbygga en inhemsk lagerhållning av basfödoämnen och vissa insatsmedel, bekämpningsmedel, drivmedel, olja, gödselmedel och visst utsäde, såväl som vissa foderingredienser, viktigt veterinärmedicinskt material och reservdelar.

På liknande sätt föreslås det i kommittémotion 2022/23:992 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 att regeringen tar fram en åtgärdsplan för att vid kris säkerställa tillgången på foder. Sommartorka och andra kriser i vår omvärld kan resultera i sämre skördar och högre foderpriser. Nödvändiga foderresurser behöver finnas i tider av brist eller kris.

Kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 19 handlar om vikten av att kommuner och regioner upprättar beredskapsplaner för sin måltidsorganisation. Målsättningen måste vara att försörjningen fungerar överallt. Enligt motionärerna ska det därför ställas krav på kommuner att de ska ha en plan för att förse skolor och omsorgsverksamheter med mat vid krissituationer.

I kommittémotion 2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 föreslås att regeringen ger Jordbruksverket det samordnande ansvaret för kris-

beredskap för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris. Om vi inte kan säkerställa livsmedelsförsörjningen under kris kan resultatet bli katastrofalt.

Enligt kommittémotion 2022/23:851 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 21 ska regeringen ge Jordbruksverket rollen att samordna primärproduktionen inför och under höjd beredskap och ytterst krig. Jordbruksverket ska även ansvara för att förbereda ett system för ransonering, prioritering och omställning av produktion och tillgången på transporter tillsammans med näringsliv och primärproduktionens branschorganisationer.

Vidare ska regeringen enligt yrkande 22 vidta åtgärder för att Jordbruksverket tillsammans med näringsliv och branschorganisationer identifierar företag och anläggningar vars funktion är kritisk på sådant sätt att primärproduktionen av livsmedel inte skulle kunna upprätthållas om deras tjänster inte kan levereras. Det kan handla om bl.a. veterinärer, slakterier, transportföretag och kvarnar.

Regeringen bör därutöver enligt yrkande 25 göra regelverken för slakt och livsmedelshygien flexibla i syfte att möjliggöra gårdsförsäljning av kött vid behov under höjd beredskap. Regeringen ska vidare enligt yrkande 29 bedriva arbetet med livsmedelsberedskap utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik och lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden.

I kommittémotion 2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 20 föreslås att regeringen ska ställa om jordbruket och transportsektorn och stödja forskning och innovation för att på så sätt göra livsmedelssektorn robust och för att livsmedelsförsörjningen ska fungera även vid större omfattande kriser och krig. Därutöver ska regeringen enligt yrkande 21 minska resursförbrukningen och svinnet i livsmedelssektorn med hjälp av ny teknik, genom att öka den inhemska odlingen av protein. Regeringen ska även minska beroendet av import av gödning och användningen av bekämpningsmedel. För att kunna klara en situation med stängda gränser är det avgörande att svenskt jordbruk kan drivas utan import av drivmedel och insatsvaror.

Liknande förslag om krisberedskap och betydelsen av en robust livsmedelskedja framförs även i motionerna 2022/23:1571 av Dan Hovskär (KD), 2022/23:1685 av Eric Westroth och Ann-Christine From Utterstedt (båda SD) yrkande 3 och 2022/23:1829 av Sten Bergheden (M).

Kompletterande uppgifter

Stärkt självförsörjning av livsmedel

Det övergripande målet för den nationella livsmedelsstrategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och

sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338).

I propositionen om livsmedelsstrategin konstateras att en ökad livsmedelsproduktion i Sverige leder till bättre förutsättningar för en god nationell försörjningsberedskap. Vidare anføres att Sveriges självförsörjningsgrad har betydelse för den svenska försörjningsförmågan såväl i kris som under höjd beredskap och i krig, men att många andra faktorer är av väl så stor betydelse. Det konstateras att det bl.a. krävs en fungerande marknad för insatsvaror, transporter, datasystem och lagerhållning i detalj- och grossisthandelsleden. Hela livsmedelskedjan bör enligt regeringen vara så robust att även allvarliga påfrestningar och störningar kan klaras med rimliga konsekvenser för samhället. Detta kräver i sin tur en fungerande infrastruktur i form av t.ex. vägar, el, datakommunikation och vattenförsörjning.

Ett av Jordbruksverkets uppdrag inom ramen för livsmedelsstrategin är att följa och utvärdera livsmedelskedjans utveckling över tid samt följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin. Av uppdraget framgår också att Jordbruksverket ska lämna en årlig rapport och en fördjupad analys vart fjärde år. I april 2023 presenterade Jordbruksverket sin senaste rapport (rapport 2023:6) som visar utvecklingen i livsmedelskedjan fr.o.m. 2016, dvs. året innan livsmedelsstrategin beslutades, t.o.m. 2021. Av rapporten framgår bl.a. att produktionen har ökat i livsmedelskedjan som helhet, att den svenska marknadsandelen har ökat eller varit oförändrad och att svensk export av jordbruksvaror och livsmedel har ökat.

I februari 2023 inledde regeringen arbetet med en livsmedelsstrategi 2.0. Regeringens ambition är att Livsmedelsstrategi 2.0 ska göra avtryck i hela livsmedelskedjan från jord till bord. Den ska skapa förutsättningar för aktörer i kedjan att stärka sin konkurrenskraft, bidra till ökad hållbarhet, främja svenskproducerade varor, öka den totala livsmedelsproduktionen och även minska vår sårbarhet vid en eventuell kris. Översynen innebär att man, inom ramen för relevanta riksdagsbeslut, konkretiserar strategin och identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas för att föra arbetet med livsmedelsstrategin framåt i en förändrad omvärld. De viktigaste utgångspunkterna för arbetet är dels att sätta konkurrenskraft, lönsamhet och ökad hållbar livsmedelsproduktion i centrum, dels vikten av livsmedelsberedskap och en robust och anpassningsbar livsmedelskedja i förhållande till omvärlden. Arbetet bedrivs i en bred dialog med näringsliv och andra berörda aktörer i livsmedelskedjan.

Den 4 maj 2023 beslutade regeringen att ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera och, i de fall som bedöms lämpligt, lämna kostnadseffektiva och skalbara förslag till förändringar av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 (den strategiska planen) som ökar primärproduktionens lönsamhet och robusthet i hela landet (LI2023/02425). Syftet är att stärka livsmedelsförsörjningen. Uppdraget omfattar omfördelning

av stöd inom miljö, klimat och djurvälstånd, bl.a. särskilt stöd som kompenserar för längre betesgång för mjölkkor. Även andra förslag som möter målsättningen om ökad lönsamhet och robusthet kan föreslås samt anpassningar av krav som ställs på digital markuppföljning. Ändringarna ska spegla behovet av stärkt lönsamhet och robusthet i jordbruket men också de krav som ställs på åtgärder inom områdena miljö, klimat och djurvälstånd.

Uppdraget ska redovisas senast den 27 oktober 2023. Ändringarna kan sedan verkställas genom ändring av den strategiska planen under våren 2024.

Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan

I december 2020 beslutade riksdagen om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar för perioden 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Målet för det civila försvaret omfattar bl.a. förmågan att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och upprätthålla en nödvändig försörjning. Att säkerställa en nödvändig försörjning av bl.a. livsmedel, dricksvatten, energi och läkemedel, tillgång till vissa strategiska insatsvaror för inhemsk industriell produktion samt tillhörande transporter och transportinfrastruktur är avgörande för att upprätthålla förmågan inom totalförsvaret. Nödvändig försörjning innebär som regel en lägre ambitionsnivå än i ett frestida normalläge.

Det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning omfattar hela samhället, och den pågående återuppbyggnaden berör flera utgifts- och politikområden, bl.a. livsmedels- och dricksvattenförsörjningen. Av totalförsvarspropositionen framgår att en livsmedelsberedskap behöver byggas upp för att livsmedelsförsörjningen ska tryggas inför en säkerhetspolitisk kris under minst tre månader där logistikflödena till och från omvärlden är begränsade.

Viktiga statliga myndigheter i uppbyggnaden av en ny livsmedelsberedskap är bl.a. Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Livsmedelsverket är förvaltningsmyndighet för livsmedelsfrågor och ansvarar även för nationell samordning av kris- och beredskapsplanering av livsmedelsförsörjning i leden efter primärproduktionen. Jordbruksverket är förvaltningsmyndighet inom jordbruks- och fiskeområdet. SVA har till uppgift att vara veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan åt offentliga myndigheter och enskilda. Myndigheterna är utpekade som bevakningsansvariga myndigheter enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap. Därmed följer att myndigheterna har ett ansvar för att vidta vissa särskilt utpekade ytterligare förberedelser som krävs inom respektive ansvarsområde vid kriser och höjd beredskap.

I mars 2020 redovisade Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA resultatet av ett regeringsuppdrag om behov och förslag på åtgärder i fråga om livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Rapporten utgör underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret inom ramen för totalförsvaret och

innehåller flera förslag som innebär utgifter för staten. I mars 2021 redovisade Jordbruksverket och Livsmedelsverket resultatet av ett ytterligare regeringsuppdrag om att analysera och redogöra för de lärdomar som pandemin gav i fråga om livsmedelsförsörjningen. Exempel på åtgärder som lyfts i rapporterna är bl.a. att planera för hög personalfrånvaro, ha beredskap för störningar i internationell handel och införsel av varor som är nödvändiga för livsmedelsproduktionen och stärka förmågan att prioritera vid en bristsituation. I rapporterna föreslås också en fortsatt utredning av behovet av att göra råvaror och insatsvaror som behövs i livsmedelsproduktion tillgängliga, t.ex. drivmedel.

I december 2020 presenterade miljö- och jordbruksutskottet en fördjupad uppföljning av lantbrukets sårbarhet (2020/21:RFR7). Syftet med uppföljningen var att ta fram ett kunskapsunderlag inför beslut i frågor som rör lantbrukets sårbarhet och landets försörjningsgrad i utskottet. Underlaget består av en uppföljning med fokus på primärproduktionen, en omvärldsanalys i Finland, Irland och Tyskland samt en sammanställning av relevanta resultat från forskning och andra undersökningar och utredningar.

Av uppföljningen framgår att förutsättningarna för att driva lantbruk ser väldigt olika ut i olika delar av Sverige. Förutsättningarna skiljer sig också åt beroende på vilken typ av lantbruk som bedrivs. Riskerna för sårbarhet är därför många; dock är bristen på drivmedel den risk för sårbarhet som är mest framträdande. Andra exempel på sårbarheter som framkommit är att många lantbrukare är beroende av EU-stöd och andra stöd, att det är svårt att hitta personal med rätt kompetens samt att det finns få stora livsmedelsanläggningar.

I oktober 2021 fastställde Jordbruksverket en nationell beredskapsplan för foder- och livsmedelskedjan (Dnr. 6.9.17-18187/2021). Syftet med den nationella beredskapsplanen för foder- och livsmedelskedjan är att på en övergripande nivå beskriva ansvar och roller för ansvariga och berörda aktörer, relevanta samverkansfora och informationsutbyte. Målgruppen för beredskapsplanen är de aktörer som hanterar och/eller blir inblandade vid en oönskad händelse inom foder- och livsmedelskedjan. Jordbruksverket ansvarar för planen och samordnar uppdateringar.

I december 2022 beslutade regeringen att fortsätta arbetet för att bygga upp en livsmedelsberedskap. De uppdrag som ansvariga myndigheter haft sedan tidigare förtydligas och inriktas mot höjd beredskap. I regleringsbrevet för 2023 fick Livsmedelsverket, Jordbruksverket och SVA i uppdrag att fortsätta arbetet för att, inom ramen för det civila försvaret, bygga upp en livsmedelsberedskap. Bland åtgärderna ingår bl.a. att identifiera samhällsviktig verksamhet i livsmedelskedjan som är nödvändig för totalförsvaret samt att analysera livsmedelskedjans beroenden och sårbarheter och hur livsmedelsflödena i landet ser ut. Företagens förmåga att leverera varor och tjänster under höjd beredskap ska också kartläggas. Stödet till kommuner och regioner för att öka förmågan till livsmedelsförsörjning inom deras verksamhetsansvar ska utvecklas.

I fråga om strategiska varor, dvs. sådana som är nödvändiga för att produktionen ska kunna fortgå och för att alla ska få tillgång till mat, ska myndigheterna redovisa förslag på strategiska varor som är särskilt viktiga för att livsmedelskedjan ska kunna fungera och där åtgärder kan behöva prioriteras. Uppdraget ska redovisas senast den 30 januari 2024.

Regeringen anser att principer för hur livsmedel ska prioriteras och fördelas i händelse av brist och behov av ransonering behöver tas fram i fredstid. Livsmedelsverket och Jordbruksverket ska därför ta fram ett underlag och också analysera förutsättningarna inom gällande regelverk. Arbetet ska redovisas senast den 22 februari 2024. Vidare ska Livsmedelsverket påbörja inrättandet av ett nationellt dricksvattenlaboratorium. Laboratoriet ska öka Sveriges förmåga att möta mikrobiologiska hot mot dricksvattenförsörjningen vid kriser och vid höjd beredskap.

Därutöver ska krigsveterinärförordningen (1981:648) ses över. Förordningen reglerar roller och ansvar i den civila veterinärverksamheten vid höjd beredskap. Den krigsveterinärförordning som gäller i dag är inte anpassad till nuvarande behov och förhållanden, och förordningen måste därför ses över för att kunna tillämpas. Myndigheterna har fått i uppdrag att återkomma med förslag till nya författningar senast den 30 januari 2024.

Ett antal ytterligare uppdrag har getts inom ramen för livsmedelskedjans krisberedskap och civilt försvar. I september 2021 fick en särskild utredare i uppdrag att utreda hur en funktion för nationell samordning av försörjningsberedskapen ska organiseras, hur försörjningsberedskapen ska finansieras samt övergripande principer för ansvarsfördelning mellan det allmänna och näringslivet (dir. 2021:65). Förslagen ska syfta till att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. Utredaren ska bl.a.

- analysera och föreslå vilka uppgifter en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen ska ha samt hur denna funktion ska förhålla sig till vissa andra aktörer med ansvar eller betydelse för försörjningsberedskapen
- analysera och föreslå hur funktionen ska organiseras och finansieras
- analysera och föreslå ändamålsenliga och övergripande principer och förutsättningar för fördelning av ansvar mellan det allmänna och näringslivet
- pröva möjligheten att finansiera samhällets försörjningsberedskap med avgifter, analysera för- och nackdelar med andra former av finansiering, samt föreslå principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap
- utarbeta nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2023 (Ju 2021:10).

I april 2022 fick en särskild utredare i uppdrag att föreslå en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen inklusive styrmedel för näringslivets medverkan (dir. 2022:33). Förslagen ska utgöra en del av underlaget i det

fortsatta arbetet för att bygga upp livsmedelsberedskapen i syfte att stärka samhällets krisberedskap och det civila försvaret i enlighet med målet för det civila försvaret. Utredaren ska bl.a.

- redovisa sedan tidigare föreslagna eller pågående åtgärder samt lämna eventuella nya förslag på åtgärder som är av vikt för uppbyggnaden av en livsmedelsberedskap samt analysera åtgärderna utifrån kostnadseffektivitet, kommunal självstyrelse och näringslivets medverkan och förutsättningar
- belysa hur den pågående utvecklingen inom andra relevanta områden kan bidra till att stärka livsmedelsberedskapen
- föreslå en utvecklad inriktning för livsmedelsberedskapen som vid behov synliggör strategiska vägval i fråga om åtgärder och beskriver kritiska beroenden till och behov av samordning med andra sektorer och mellan relevanta aktörer på olika nivåer i samhället
- analysera befintliga och föreslå eventuella nya, kostnadseffektiva styrmedel för genomförandet av sådana åtgärder som är beroende av näringslivets medverkan
- om det bedöms nödvändigt, lämna författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2023.

Som ytterligare ett led i att stärka försörjningsberedskapen beslutade den dåvarande regeringen i maj 2022 om ett tvärsektoriellt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet ska utgöra ett forum på strategisk nivå för ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetstagarorganisationerna och staten i fråga om totalförsvar och krisberedskap.

I september 2022 fick Statskontoret i uppdrag att undersöka hur Sverige kan säkerställa sin livsmedelsproduktion under kris genom att analysera kommuners och regioners förutsättningar att vidta nödvändiga förberedelser för en livsmedelsberedskap inför höjd beredskap och krig. Om det finns behov ska Statskontoret lämna förslag som bidrar till detta (N2022/01755). Uppdraget ska slutredovisas senast den 3 oktober 2023.

I september 2022 fick Jordbruksverket i uppdrag att analysera Sveriges och EU:s kapacitet att producera gödsel för att trygga en ekonomiskt hållbar livsmedelsförsörjning. Uppdraget har redovisats och bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av Rysslands invasion av Ukraina presenterade kommissionen i mars 2022 ett meddelande med förslag på åtgärder för att säkra livsmedelsförsörjningen och stärka motståndskraften i livsmedelssystemen (COM(2022) 133 final). I meddelandet anför kommissionen att kriget i Ukraina har förändrat marknadens förväntningar dramatiskt och påverkar priserna på alla råvaror, även jordbruksråvaror. Det finns stor anledning att minska beroendet av bl.a. importerade insatsvaror. Kommissionen uppmanar därför medlemsstaterna att använda de nya strategiska planerna för den gemensamma jordbrukspolitikerna för att prioritera investeringar som minskar

beroendet av bl.a. kemiska bekämpningsmedel, t.ex. genom att investera i precisionsjordbruk och agroekologiska metoder.

Utskottets ställningstagande

Stärkt självförsörjning av livsmedel

När det gäller de föreslagna åtgärderna för att på olika sätt stärka Sveriges självförsörjning av livsmedel vill utskottet framhålla livsmedelsstrategins övergripande mål om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Utskottet kan konstatera att produktionen har ökat i livsmedelskedjan som helhet under de senaste åren, men under samma period har livsmedelskedjan också ställts inför ett antal nya utmaningar. Utskottet välkomnar därför att regeringen nu tar ett helhetsgrepp om strategin och ser över hur den kan uppdateras för att skapa ännu bättre förutsättningar för aktörer i kedjan att öka den totala livsmedelsproduktionen.

Med hänvisning till det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2022/23:985 (SD) yrkande 7, 2022/23:1047 (S), 2022/23:1572 (KD), 2022/23:1764 (SD) yrkande 16, 2022/23:1835 (M) och 2022/23:2262 (MP) yrkande 18.

Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan

Enligt inriktningen för totalförsvaret tar en tryggad livsmedelsförsörjning sin utgångspunkt i en fungerande inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion samtidigt som flödet av varor i livsmedelskedjan behöver kunna fortsätta utan avbrott. Livsmedelssektorns kritiska beroenden av insatsvaror och andra sektorerers verksamheter och tjänster behöver också vara säkrade vid ansträngda förhållanden.

Utskottet påminner om att en omfattande återuppbyggnad av det civila försvaret i enlighet med totalförsvarsbeslutet har påbörjats. Utskottet noterar det mycket aktiva arbete som härigenom pågår inom Regeringskansliet och kommittéväsendet. De utredningar som pågår, exempelvis Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen, inbegriper bl.a. inriktning för livsmedelsberedskapen och näringslivets medverkan i detta arbete. Utskottet vill därutöver framhålla regeringens initiativ till att se över och uppdatera livsmedelsstrategin i ljuset av de nya utmaningar som livsmedelskedjan ställts inför. Utskottet ser särskilt positivt på att vikten av livsmedelsberedskap och en robust och anpassningsbar livsmedelskedja i förhållande till omvärlden står i fokus för detta arbete.

I arbetet för ökad beredskap som nu satts igång kan utskottet konstatera att ett antal aspekter och behov behöver beaktas framgent. Bland annat återinförandet av lager med basförnödenheter och insatsmedel för jordbruket, en fungerande växtförädling som är anpassad efter våra klimatförhållanden

och en åtgärdsplan för att säkerställa nödvändiga foderresurser i tider av brist eller vid en kris är av avgörande betydelse. Utskottet ser även ett behov av att arbetet inbegriper frågan om vilka krav som ska ställas på kommuner att ha en plan för att vid en kris förse skolor och omsorgsverksamhet med livsmedel. Utskottet förutsätter att dessa aspekter inbegrips i det mycket aktiva arbete som regeringen nu bedriver för att bygga upp det civila försvaret.

Mot bakgrund av det arbete som pågår är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av de förslag som väckts i motionerna 2022/23:851 (C) yrkandena 21, 22, 25 och 29, 2022/23:970 (SD) yrkande 19, 2022/23:985 (SD) yrkande 8, 2022/23:992 (SD) yrkande 4, 2022/23:1571 (KD), 2022/23:1685 (SD) yrkande 3, 2022/23:1764 (SD) yrkande 17, 2022/23:1829 (M), 2022/23:2072 (S) yrkandena 8 och 9, 2022/23:2073 (S) yrkande 30 och 2022/23:2262 (MP) yrkandena 20 och 21. Motionsyrkandena avstyrks.

Övriga livsmedelspolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regelförenkling och andra åtgärder för ökad konkurrenskraft, regleringen av försäljning av vildsvinskött, regler för och kontroll av kosttillskott samt godkännandeprocessen för nya livsmedel.

Jämför reservation 20 (SD), 21 (C), 22 (SD) och 23 (SD).

Motionerna

Regelförenkling och ökad konkurrenskraft

Enligt kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 1 bör regeringen tillsätta en utredning som ska göra en genomlysning med syftet att förenkla regleringen av livsmedelskedjan. Ett arbete behöver göras för att finna förenklingar som inte samtidigt försämrar livsmedelssäkerheten. I det arbetet bör även ingå att analysera politiska ambitioner bakom regleringar.

Enligt samma motion yrkande 26 bör regeringen ge i uppdrag åt berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn. Vidare bör regeringen enligt yrkande 23 verka för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel. Motionärerna framhåller att det finns ett växande intresse för gårdsbutiker på landsbygden, men dagens regelverk gör att det många gånger blir onödigt krångligt att framställa och sälja livsmedel. Här bör regeringen arbeta för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel, utan att äventyra livsmedelssäkerheten. Ett likalydande förslag om enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel presenteras i kommittémotion 2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4.

I kommittémotion 2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 16 föreslås att undantag för småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent. Livsmedelslagstiftningen ska vara så flexibel att besöksnäring i mindre skala, t.ex. små bed and breakfasts, ska kunna driva sin verksamhet utan att ställas inför likadana krav som större hotell.

Enligt motion 2022/23:42 av Saila Quicklund (M) ska regeringen ge ett tydligare uppdrag till länsstyrelser och regioner att stötta svenskt mathantverk.

Vildsvinskött

Regeringen bör enligt kommittémotion 2022/23:994 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 42 marknadsföra vilt som en resurs. En ökad kunskap om vilt som livsmedel behövs för att marknadsföra viltkött som hälsosam mat. I yrkande 46 anförs att viltkött är klimatsmart och att regeringen därför bör verka för att förmå kommuner att köpa in och servera viltkött i skolor och på äldreboenden. I yrkande 43 föreslås att jägare som gått en särskild utbildning ska få leverera högst 20 oavhudade vildsvin och kött från 20 vildsvin direkt till konsument. Därutöver föreslås det i yrkande 44 att alla jägare under ett års tid ska få lämna ett obegränsat antal oavhudade vildsvin till livsmedelsbutiker och restauranger. Jägare med speciell utbildning ska dessutom få sälja obegränsat med kött. Ett liknande förslag framförs i motion 2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 6.

Vidare enligt motion 2022/23:1208 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 2 bör regeringen se över möjligheterna att genomföra bestämmelser som förenklar försäljningen av vildsvinskött. Ett liknande förslag presenteras även i motion 2022/23:1631 av Martina Johansson (C) yrkande 4.

Kosttillskott

I motion 2022/23:110 av Saila Quicklund (M) förespråkas en hårdare reglering av kosttillskott. Enligt yrkande 1 bör det utredas hur Livsmedelsverket kan ta ett samlande ansvar i det fortsatta arbetet för att förhindra farliga substanser i kosttillskott. Kommunerna som har huvudansvaret för att kontrollera tillskotten, saknar resurser för detta arbete. I yrkande 2 föreslås att tillverkare och distributörer ska anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de saluförs. Vidare bör Livsmedelsverket få rätt att besluta om saluförbud för hälsofarliga kosttillskott (yrkande 3). Slutligen förordas att Livsmedelsverket oftare ska utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel (yrkande 4).

Enligt motion 2022/23:525 av Markus Wiechel (SD) bör regeringen ge Livsmedelsverket och eventuella andra aktörer i uppdrag att se över sina rekommendationer till allmänheten i fråga om näringsintag. För kosttillskott finns det olika klassificeringar som står för olika slags dosering, och motiönären anser att myndigheten bör uppdatera sina rekommendationer.

Godkännandeprocessen för nya livsmedel

Enligt kommittémotion 2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25 ska regeringen verka för att den EU-gemensamma lagstiftningen för nya livsmedel och för livsmedel framställda med modern växtförädlings-teknik ska tillåta medlemsstater att utfärda nationella godkännanden, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra medlemsstater.

Kompletterande uppgifter

Regelförenkling och ökad konkurrenskraft

Ett av livsmedelsstrategins tre strategiska områden är Regler och villkor. Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar, detta genom ändamåls-enliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten. För att bidra till den övergripande målsättningen har följande frågor identifierats som särskilt viktiga inom detta strategiska område: konkurrenskraftiga villkor, myndigheternas arbete, dynamiskt företagande, kontroll, resurseffektivitet och hållbart brukande, produktionsresurser, vegetabilieproduktion, växtförädling och växtskydd, animalieproduktion, fiske och vattenbruk samt vilt och ren-näring.

I livsmedelsstrategins andra handlingsplan redovisades ett antal långsiktiga satsningar inom området Regler och villkor; bl.a. ska ansvariga myndigheter genomföra analyser av den samlade regelgivningen för livsmedelskedjan för att identifiera regler som försämrar konkurrenskraften, tillväxtmöjligheterna eller innovationsförmågan för företagen i livsmedelskedjan samt identifiera eventuella brister i transparens och tillämpning av regelverken.

I regleringsbrevet för 2020 fick Livsmedelsverket i uppdrag att genomföra ett antal åtgärder under 2020–2025 för att uppnå livsmedelsstrategins över-gripande mål. Uppdraget syftar till att både utveckla pågående och inleda nya insatser inom främst det strategiska området Regler och villkor.

När det gäller gårdsförsäljning av livsmedel finns det undantag från grund-principen i EU-lagstiftningen om att verksamheter som säljer direkt till slut-konsument eller transporterar livsmedel ska vara registrerade och att slakterier ska godkännas. Undantagen innebär att alla bestämmelser i EU-lagstiftningen inte behöver uppfyllas och att det i stället finns särskilda svenska regler som ersätter EU-lagstiftningen. Det gäller företag och jägare som säljer små mängder av sina egna primärprodukter, nedlagt frilevande vilt och visst slags kött direkt till slutkonsumenter eller till butiker, kaféer och restauranger i närområdet.

I september 2022 tog Livsmedelsverket fram en broschyr som samlar information och vägledning till primärproducenter som vill sälja små mängder

primärprodukter, frilevande vilt och kött av frilevande vilt direkt till konsument eller till lokala butiker, kaféer och restauranger.

Som redovisas ovan inledde regeringen i februari 2023 arbetet med en livsmedelsstrategi 2.0. Syftet är att skapa förutsättningar för aktörer i kedjan att stärka sin konkurrenskraft, bidra till ökad hållbarhet, främja svenskproducerade varor, öka den totala livsmedelsproduktionen och även minska vår sårbarhet vid en eventuell kris. Enligt uppgift från Regeringskansliet är nästa steg i arbetet en dialog med livsmedelskedjans företrädare för att fånga upp hur livsmedelsstrategin på bästa sätt kan utvecklas.

Som också redovisas ovan beslutade regeringen den 9 februari 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera hur de svenska djurskyddsbestämmelserna påverkar svenska livsmedelsproducenters konkurrenskraft i förhållande till livsmedelsproducenter i andra medlemsstater inom EU. Vidare ska utredaren undersöka möjliga åtgärder för att med bibehållna högt ställda djurhållningskrav stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2024.

Ovan har även redovisats att regeringen beslutade den 4 maj 2023 om att ge Jordbruksverket i uppdrag att analysera och, i de fall som bedöms lämpligt, lämna kostnadseffektiva och skalbara förslag till förändringar av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 (den strategiska planen) som ökar lönsamheten och robustheten i primärproduktionen i hela landet (LI2023/02425). Uppdraget ska redovisas senast den 27 oktober 2023.

Som svar på fråga 2022/23:578 anförde landsbygdsminister Peter Kullgren den 26 april 2023 bl.a. följande:

Inflationen gör att konsumenter väljer bort dyrare alternativ, vilket riskerar att försämra konkurrenssituationen för svensk livsmedelsproduktion som i huvudsak konkurrerar med hög kvalitet och god djurhållning. För att stötta svenska livsmedelsproducenter genom svårare tider behöver mervärden i svensk livsmedelsproduktion framhävas och konkurrenskraften stärkas.

Regeringen arbetar nu med att vidareutveckla genomförandet av livsmedelsstrategin just för att öka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan. Syftet är att fånga upp synpunkter och förslag kring vad som behövs för att förverkliga livsmedelsstrategins övergripande mål. Regeringen vill se en produktionsökning som skapar fler jobb i hela landet och som stärker svensk försörjningstrygghet. Svensk mat är god och har relativt låg klimat- och miljöpåverkan.

Vildsvinskött

De senaste åren har antalet vildsvin i Sverige ökat och vildsvinsstammens tillväxt och utbredning har bl.a. lett till omfattande skador på grödor och ett ökat antal vildsvinsrelaterade trafikolyckor.

En jägare har i dag möjlighet att överlåta små mängder frilevande vilt och kött av frilevande vilt direkt till slutkonsumenter eller till detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Det gäller dock inte vilt som kan innehålla trikiner, t.ex. vildsvin. Innan vildsvin eller kött av

vildsvin släpps ut som livsmedel på marknaden måste det därför alltid passera en vilthanteringsanläggning för kontroll. Endast ca 15 procent av de vildsvin som fålls i Sverige släpps ut på marknaden som livsmedel via vilthanteringsanläggningarna.

För att öka avsättningen av vildsvinskött med bibehållen livsmedels-säkerhet fick Livsmedelsverket, Jordbruksverket, länsstyrelserna och SVA under 2020 varsitt uppdrag i det s.k. vildsvinspaketet som är en del av livsmedelsstrategin. Livsmedelsverkets uppdrag består utav flera olika delar, bl.a. att ta fram underlag för en svensk anmälan till kommissionen om nationella bestämmelser som möjliggör för jägare att överlämna små mängder vildsvinskött direkt till konsument och små mängder vildsvin med päls till de lokala detaljhandelsanläggningarna.

Uppdraget redovisades i mars 2021 (dnr 2020/01391). I rapporten föreslår myndigheten bl.a. att det, till skillnad från i dag, ska bli möjligt för jägare att leverera små mängder vildsvin och kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter och små mängder vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. För att en jägare ska få leverera små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter föreslås dock krav på att jägaren dels genomgått särskild utbildning, dels anmält verksamheten till behörig myndighet. Livsmedelsverket föreslår att en jägare ska få leverera högst 75 vildsvin till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter. Vidare föreslås att en jägare som genomgått särskild utbildning och anmält verksamheten till länsstyrelsen dessutom ska få leverera högst 10 oavhudade vildsvin och kött av högst 10 vildsvin direkt till slutkonsumenter. För att det ska kunna införas en ordning som innebär att jägare ska få överlåta små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter krävs ändringar i livsmedelsförordningen (2016:813) och förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Det behöver också övervägas om det behövs ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Den 21 april 2023 presenterade Regeringskansliet en promemoria (Ds 2023/02318) i vilken det föreslås bl.a. ändringar i livsmedelsförordningen. Ändringarna innebär att länsstyrelsen ska vara behörig myndighet att registrera och utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet när det gäller jägares överlåtelser av små mängder vildsvin eller kött av vildsvin direkt till slutkonsumenter. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Förhoppningen är att förslaget innebär att fler konsumenter får tillgång till vildsvinskött. Konsumenterna kommer att kunna göra medvetna och hållbara val genom att få livsmedel levererat direkt från jägaren som hanterat livsmedlet, och den illegala avsättningen av vildsvinskött på marknaden kommer sannolikt att minska. Det vildsvinskött som når konsumenter via jägarna kommer också att vara säkert eftersom jägarna kommer att ha den utbildning som är nödvändig för hanteringen.

Den 24 april beslutade regeringen att remittera promemorian. Remissvaren ska ha kommit in senast den 30 juli 2023.

Kosttillskott

Flera svenska och internationella studier har visat att det förekommer felmärkning, kontaminering och otillåtna substanser såsom dopningspreparat i kosttillskott. Kosttillskott kan också innehålla höga halter av vitaminer och mineraler som kan vara hälsovådliga för konsumenten vid ett för stort eller återkommande intag. Även otillåtna närings- och hälsopåståenden som kan vara medvetna och vilseledande förekommer. Kosttillskott placerar sig årligen därtill högt på listan av osäkra livsmedel som hanteras i Sverige. Detta beror bl.a. på att produkterna innehåller många olika substanser som ibland är nya inom EU, att produkterna omfattas av många olika lagstiftningar samt den höga innovationstakten. Många produkter säljs också via e-handel, vilket kräver speciell kompetens hos de kommunala kontrollmyndigheterna.

I mars 2022 fick Livsmedelsverket i uppdrag (S2022/01263) att vidta åtgärder för att utveckla samordningen, vägledningen och stödet i fråga om den offentliga kontrollen av kosttillskott. Målsättningen med uppdraget är att underlätta kontrollmyndigheternas möjligheter att göra mer enhetliga bedömningar och utföra en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet, att möjliggöra avlägsnandet av produkter från marknaden som innehåller olagliga eller hälsovådliga substanser eller som marknadsförs genom vilseledande märkning samt att stärka och utveckla samverkan inom området mellan myndigheter och övriga berörda aktörer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2025.

Det är Läkemedelsverket som bedömer om en produkt ska betraktas som ett läkemedel¹. En sådan bedömning kan göras genom att Läkemedelsverket, på fråga från livsmedelskontrollen, uppger att en viss produkt är ett läkemedel. Om Läkemedelsverket har bedömt att det är fråga om ett läkemedel är livsmedelskontrollen inte längre den behöriga myndigheten. Om en produkt som är märkt som kosttillskott klassificeras som läkemedel är den inget livsmedel. Definitionen av livsmedel utesluter läkemedel, se artikel 2 i förordning (EG) 178/2002.

Godkännandeprocessen för nya livsmedel

Livsmedel som inte har ätits i någon större utsträckning inom EU före den 15 maj 1997 kallas för nya livsmedel. Nya livsmedel kan vara alla möjliga typer av livsmedel som tidigare inte har ätits som mat inom EU, från växt- och djurarter eller delar av dem till syntetiskt framställda ämnen eller livsmedel som tagits fram med helt nya processer. Reglerna om nya livsmedel finns i förordning 2015/2283 om nya livsmedel. Förordningen trädde i kraft i januari 2018 och ersatte då förordning (EG) nr 258/97 från 1997. Syftet med den nya förordningen är att effektivisera godkännandeprocessen för nya livsmedel samtidigt som en hög säkerhetsnivå behålls.

¹ Förordningen (2020:57) med instruktion för Läkemedelsverket.

För att ett livsmedel ska klassas som nytt ska det överensstämma med någon av de tio livsmedelskategorier som beskrivs i lagstiftningen, bl.a. livsmedel som är resultatet av en ny produktionsprocess som kan förändra egenskaper hos ett livsmedel. Det är bara förändringar som väsentligt påverkar livsmedlet som gör att det räknas som nytt. Förändringen ska i så fall vara sådan att den har påverkat näringsvärdet, halten av oönskade ämnen eller ämnesomsättningen i kroppen. Det finns ingen vägledning från kommissionen för bedömning av om en produktionsprocess innebär att livsmedlet blir nytt.

Nya livsmedel måste vara godkända i EU för att få släppas ut på den inre marknaden. Godkännandet säkerställer att livsmedlet inte har negativ effekt på människors hälsa, t.ex. genom att bilda hälsofarliga biprodukter i kroppen. Om ett nytt livsmedel inte redan är godkänt i EU måste företag som vill sälja det ansöka om godkännande. Ansökan granskas i de allra flesta fall av den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa). Om Efsa anser att livsmedlet inte är farligt för hälsan är det ett starkt argument för att livsmedlet godkänns och då får säljas i hela EU. Alla godkända nya livsmedel finns listade i en unionsförteckning (förordning 2017/2470). Ett godkänt nytt livsmedel som finns med i förteckningen får, om inte annat anges, säljas av vilket företag som helst inom EU.

Inom ramen för Tillväxtverkets samordningsuppdrag för livsmedelsstrategin har myndigheten startat initiativet Ny innovativ mat för att skapa bättre förutsättningar för svenska företag att leda utvecklingen av god, hälsosam och hållbar mat. Bland annat har en kartläggning av innovatörens utmaningar från idé till färdig maträtt genomförts. Myndigheten har även tagit fram förslag på strategiskt effektiva åtgärder som kan testas i pilotprojekt med syftet att myndigheter ska främja innovation inom livsmedelssektorn.

Utskottets ställningstagande

Regelförenkling och ökad konkurrenskraft

Utskottet vill påminna om livsmedelsstrategins övergripande målsättning om att potentialen för hela livsmedelskedjan ska nyttjas fullt ut. Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Bland annat regelförenklingar och administrativa lättnader är möjliga åtgärder i detta arbete.

Sedan livsmedelsstrategin antogs våren 2017 har livsmedelskedjans olika delar ställts inför flera utmaningar, bl.a. torka, pandemi, stopp i den globala logistikkedjan och krig i vårt närområde, som på olika sätt visat på sårbarheten i den svenska livsmedelsförsörjningen. Som utskottet framhållit ovan är det därför mycket positivt att regeringen initierat ett arbete med att se över och uppdatera strategin med fokus på att öka konkurrenskraften inom den svenska livsmedelsproduktionen. Utskottet noterar den dialog som regeringen har med livsmedelskedjans företrädare för att fånga upp hur strategin på bästa sätt kan utvecklas och genomföras för att stärka svensk konkurrenskraft.

Utskottet välkomnar det förbättringsarbete som påbörjats och är inte berett att föreslå ytterligare åtgärder i detta skede. Utskottet avstyrker därför motionerna 2022/23:42 (M), 2022/23:937 (SD) yrkande 4, 2022/23:970 (SD) yrkandena 1, 23 och 26 samt 2022/23:1124 (C) yrkande 16.

Vildsvinskött

Vildsvinsstammens tillväxt och utbredning har under de senaste åren orsakat såväl omfattande skador på grödor som ett ökat antal vildsvinsrelaterade trafikolyckor. Parallellt med denna utveckling finns det ett behov av att öka produktionen av livsmedel i Sverige och att göra livsmedelskedjan mer konkurrenskraftig och hållbar. Det finns således flera goda skäl för att på olika sätt underlätta avsättningen av vildsvinskött på marknaden. Utskottet ser mycket positivt på att ett antal åtgärder har vidtagits under senare år för att åstadkomma en sådan utveckling. Utskottet påminner om det paket av åtgärder som vidtagits inom ramen för livsmedelsstrategin liksom om det förslag till ändringar i livsmedelsförordningen som för närvarande är ute på remiss. Syftet med förslaget är att fler konsumenter ska få tillgång till vildsvinskött.

Med hänvisning till det som anförts ovan bedömer utskottet att de väckta förslagen om att på olika sätt öka avsättningen av vildsvinskött ska lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet avstyrker således motionerna 2022/23:994 (SD) yrkandena 42–44 och 46, 2022/23:1208 (M) yrkande 2, 2022/23:1631 (C) yrkande 4 och 2022/23:2144 (SD) yrkande 6.

Kosttillskott

Utskottet ser givetvis allvarligt på att det förekommer felmärkning, kontaminering och otillåtna substanser såsom dopningspreparat i kosttillskott. Utskottet ser likaså allvarligt på att det förekommer otillåtna närings- och hälsopåståenden som kan vara vilseledande. Utskottet välkomnar därför att Livsmedelsverket fått i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att utveckla den offentliga kontrollen av kosttillskott. Målsättningen med uppdraget är mer enhetliga bedömningar och en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet samt att möjliggöra avlägsnandet av produkter från marknaden som innehåller olagliga eller hälsovådliga substanser eller som marknadsförs genom vilseledande märkning. I avvaktan på resultatet av detta arbete avstyrker utskottet motionerna 2022/23:110 (M) yrkandena 1–4 och 2022/23:525 (SD).

Godkännandeprocessen för nya livsmedel

När det gäller godkännande av nya livsmedel konstaterar utskottet att det är den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) och inte medlemsstaterna som genomför riskvärderingarna. Utskottet noterar att regelverket, som trädde i kraft 2018, syftar till att effektivisera godkännandeprocessen och innebär ett antal administrativa lättnader jämfört med tidigare reglering. Utskottet är i dagsläget inte berett att på EU-nivå initiera någon ändring av nu gällande rätt utan avstyrker motion 2022/23:970 (SD) yrkande 25.

Reservationer

1. Offentlig upphandling av livsmedel, punkt 1 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 15 och 17 samt avslår motionerna

2022/23:1300 av Åsa Eriksson m.fl. (S),

2022/23:1422 av Adnan Dibrani m.fl. (S) och

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Den offentliga sektorn är en stor kund till jordbruket. En satsning bör göras för att i de offentliga upphandlingarna i första hand öka andelen närproducerade livsmedel som gärna också får vara ekologiska. De inköpsregler som den offentliga sektorn slår fast ska i första hand gynna närproducerad mat. De krav på andel ekomärkt mat i offentliga kök, som många kommuner satt upp överstiger på många håll den mängd lokalt producerad ekomärkt mat som finns. Målsättningen om ekologisk produktion leder alltså till import. Det är orimligt.

Sverige har i flera avseenden högre minimikrav på matproduktionen än EU, och vår offentliga sektor ska i ljuset av detta inte missgynna svensk och lokal produktion. Enligt Livsmedelsverket är dessutom fusk med eko-märkning vanligt. Finland kan tjäna som inspiration och modell, eftersom de har modeller för offentliga inköp av i första hand finskproducerad mat.

Vidare anser vi att länsstyrelserna bör ges ett uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att förmå dem att köpa svenska livsmedel. En större inhemsk konsumtion av svenskproducerad mat ger fördelar för miljö, klimat, djurskydd och landsbygdens förutsättningar samt stärker livsmedelsberedskapen i Sverige genom en stabil efterfrågan på svensk mat och genom upparbetade processer.

2. Offentlig upphandling av livsmedel, punkt 1 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4 samt avslår motionerna

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 15 och 17,

2022/23:1300 av Åsa Eriksson m.fl. (S) och

2022/23:1422 av Adnan Dibrani m.fl. (S).

Ställningstagande

Det är viktigt att offentlig upphandling går före, driver på utvecklingen och använder sig av de möjligheter Upphandlingsmyndigheten tagit fram i form av kriterier, men också styr mot mer ekologisk djurhållning. Ökade inköp av ekologiskt i offentlig sektor har också visat sig innebära att mer klimatsmart och hälsosam mat serveras, med större inslag av baljväxter och fler vegetariska dagar på menyerna. Mitt parti vill att den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel ska nå 80 procent 2030.

Vidare anser mitt parti att regeringen bör vidta åtgärder för att inrikta konsumtionen av animaliska produkter mot minskad mängd men med bättre djurhållning. Dagens höga konsumtion av kött och andra produkter från djur har gjorts möjlig genom en många gånger rent industriell djurhållning där priset för konsumenterna kan pressas men priset för djuren ofta blir mycket högt. Om vi kombinerar stärkta djurskyddskrav med åtgärder för en minskad men mer medveten konsumtion av animaliska livsmedel – där växtbaserade alternativ får en mer framträdande roll och animaliska alternativ uppfyller höga djurskyddskrav – blir både djuren, folkhälsan och miljön vinnare.

3. Ursprungsmärkning av animaliska produkter, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 och
2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 9.

Ställningstagande

För att kunna konsumera säkert och hållbart behövs möjlighet till påverkan och konsumentmakt. Rätt stöd och skydd i samhället, i relation till företag såväl som myndigheter, är av vikt. Medvetna och aktiva val ska kunna göras. Det kräver att man snabbt och enkelt får den hjälp som kan behövas. Det kan exempelvis gälla information om regler och riktlinjer. Vi anser att regeringen bör ta fram nationella riktlinjer om ökad upplysning om fördelarna med att handla svenskt.

Hur ett djur har behandlats under uppväxt och slakt, antibiotikaanvändning och djurskyddsregler torde ha betydelse för många konsumenter. Utländsk djurhållning skiljer sig ofta från svensk när det gäller t.ex. synen på antibiotika, hormoner, djurtransporter, djurhållningsformer och slaktmetoder. Ursprungsmärkningen är dock inte fullt tillräcklig för att möjliggöra ett särskiljande för dessa typer av produkter. Därför är det angeläget att ytterligare öka konsumenternas möjlighet att göra aktiva val när de köper livsmedel. Alla animaliska produkter bör märkas med ursprung i varje led i produktionskedjan, såväl charkvaror och sammansatta produkter som mat på restauranger. Mejeriprodukter, som i dag står helt utanför märkningskrav, vill vi inkludera i det obligatoriska märkningssystemet.

Reglerna behöver alltså förbättras så att medvetna val möjliggörs för konsumenter. Märkningen ska alltid ge konsumenten information om vilka nationella regler som gällt för produktionen och de anställdas villkor.

4. Ursprungsinformation på restauranger och i andra storhushåll, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och
2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Konsumenter ska ha rätt att veta vad de köper på restaurang. Det är alltid möjligt att fråga personalen, men det kan ibland uppfattas som omständligt, och många personer avstår av olika skäl. Det bör framgå av menyn vilket ursprung huvudingrediensen i maträtten har, eftersom det kan ha avgörande betydelse för vilka restprodukter som kan förväntas och hur villkoren ser ut för de som producerat maten. Ett exempel på skillnader mellan producentländer är antibiotikaanvändning i köttproduktionen. Information om regler för djurhållning, arbetsvillkor och besprutningsgrad behövs för att kunna göra medvetna val.

Ursprungsmärkning bör därför införas för huvudingrediensen i alla livsmedel som säljs på restaurang, inte enbart kött. Produktursprung ska införas på menyer för ökad konsumentmakt.

5. Ursprungsinformation på restauranger och i andra storkök, punkt 4 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP) yrkande 1 och avslår motionerna

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Nästan allt färskt kött som handlas i butik är svenskt, men det omvända gäller i restaurangsektorn. I butik finns en fungerande ursprungsmärkning, vilket ännu inte finns på restauranger och i storkök. För mitt parti är det en självklarhet att animaliska livsmedel och andra produkter som kommer från djur som behandlats på ett sätt som skulle vara förbjudet i Sverige inte ska kunna serveras eller användas inom offentliga verksamheter. Regeringen bör vidta åtgärder för att införa ursprungsmärkning av de animaliska livsmedel som serveras på restauranger och i storkök.

6. Skyddade beteckningar, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:990 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Sedan 1992 har ansökan kunnat göras hos EU om skyddad beteckning för livsmedel och jordbruksprodukter. Det finns en ursprungsbeteckning (SUB) där endast få svenska produkter upptas, Kalixlövrom och Upplandskubb. Det finns också en geografisk beteckning (SGB) där bl.a. bruna bönor från Öland och Sveciaost upptas. Gemensamt för de båda beteckningarna är att det ska finnas en geografisk och historisk koppling till ett avgränsat område. Det finns många skyddsvärda anrättningar som bör hamna under samma kategori som de ovan uppräknade. Varje landsdel har sina egna landskapsrätter och bär på egna mattraditioner med sin egen historia.

Med ovanstående i beaktande vill vi att regeringen verkar för att Sverige hos EU ansöker om att fler svenska livsmedel och jordbruksprodukter får skyddad beteckning.

7. Information om och märkning av livsmedel i övrigt, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 och
2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 7 och
avslår motionerna
2022/23:242 av Angelica Lundberg (SD),
2022/23:1402 av Marie-Louise Hänel Sandström (M),

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 15,
2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 6,
2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3–8 och
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 51.

Ställningstagande

Den afrikanska svinpesten sprider sig inom EU, och flera medlemsstater har drabbats. Virusnet angriper både vildsvin och tamgrisar och orsakar stora problem för grisnäringen i de länder där sjukdomen finns. Sjukdomen är mycket smittsam och kan bl.a. sprida sig via animaliska livsmedel som slängs i naturen och som sedan äts av vildsvin. Utbrott av andra sjukdomar har också skett efter slarvig hantering av livsmedel, t.ex. mul- och klövsjuka.

Med tanke på de stora konsekvenser som en spridning skulle få, är det rimligt med ett krav på informativ märkning av produkter från gris i de länder där sjukdomen finns, om vad man ska undvika för att inte sprida smitta. Det minskar risken för att någon på grund av oförstånd sprider smittan till nya länder. Regeringen bör verka inom EU för att regler om en sådan märkning kommer på plats.

Vidare bör konsumenter ha rätt att få vetskap om innehållet i det som köps i form av tjänster och varor, även i livsmedel och drycker. I dag görs skillnad på kraven i innehållsförteckningar beroende på produkttyp. För alkoholhaltiga produkter med högre alkoholhalt än 1,2 volymprocent krävs ingen redovisning av ingredienser eller näringsdeklaration. Sverige ska inom EU verka för att innehållet i samtliga livsmedelsprodukter samt alkoholhaltiga drycker redovisas och tydliggörs för konsumenter.

8. Information om och märkning av livsmedel i övrigt, punkt 6 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 51 och
avslår motionerna

2022/23:242 av Angelica Lundberg (SD),

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2022/23:1402 av Marie-Louise Hänel Sandström (M),

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M) yrkande 15,

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 6 och
2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3–8.

Ställningstagande

Konsumentmakten är av stor vikt för att minska utsläppen i livsmedelssektorn och mitt parti vill stärka individens möjlighet till att göra medvetna val i mataffären. Jag och mitt parti vill därför se en klimatomärkning av livsmedel likt näringsdeklarationerna samt förbättrad ursprungsmärkning. Klimatomärkningen bör omfatta såväl importerade som inhemskt producerade livsmedel och utsläppen ska beräknas ur ett livscykelperspektiv.

9. Bästföredatum och livsmedels hållbarhet, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:999 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår motion

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 31.

Ställningstagande

Matsvinn innebär ett enormt resursslöseri. Beräkningar från Naturvårdsverket har visat att varje svensk årligen gör sig av med 18 kilo matavfall och att en svensk barnfamilj skulle kunna spara tusentals kronor varje år genom att bättre ta vara på all inköpt mat. Genom att bättre ta till vara på avfall och mat i alla led – från produktion, transport och förädling hos såväl handlare som konsumenter – finns det stora orealiserade möjligheter till samhällsekonomiska besparingar, och dessutom möjligheter att minska vårt utnyttjande av jordens resurser. Informationsinsatserna bör förbättras på detta område.

Regeringen bör även arbeta för undantag vad gäller bästföredatum. Exempelvis hanteras ägg i Sverige kylda, vilket gör att deras hållbarhet i praktiken är betydligt längre än det sista datum som EU tillåter. Detta medför att butiker varje år tvingas slänga ägg som fortfarande är ätliga.

10. Bästföredatum och livsmedels hållbarhet, punkt 7 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 31 och
avslår motion
2022/23:999 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sverige har en livsmedelsproduktion och ett jordbruk i världsklass när det gäller miljö och djurskydd. Men det finns fortfarande utmaningar att ta tag i när det gäller klimatpåverkan och resursförbrukning inom livsmedelssektorn. Enligt Naturvårdsverket står utsläppen enbart från matsvinnet för 2 miljoner ton koldioxidkvalenter per år.

En bidragande faktor till matsvinnet är den missvisande bästföre-märkningen på produkter; en märkning med bästföredatum kan uppfattas som att livsmedlet blir oädligt efter det passerade datumet trots att så sällan är fallet. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedels hållbarhet och samtidigt kan en förändring av märkningen till ”minst hållbar till” öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ätbart ytterligare en tid efter att datumet passerats. På vissa livsmedelsgrupper kan det vara befogat att överväga att ta bort märkningen, såsom matprodukter med lång hållbarhet som pasta och kaffe.

11. Temperaturkrav, punkt 8 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och
avslår motionerna
2022/23:761 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 27 och
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 198.

Ställningstagande

Matsvinn uppstår i hela livsmedelskedjan och kan förebyggas på olika sätt. Det finns många skäl för att samhället ska anstränga sig för att minska svinn. Svinnet förekommer i livsmedelsindustrin, i butiker, restauranger, storkök och skolkök och i hushållens konsumtionsmönster. Livsmedelsproducenterna och de som paketerar livsmedel är skyldiga att märka produkterna rätt med datum och förvaringstemperatur. Övergripande temperaturkrav för livsmedel ställs i det EU-gemensamma regelverket. Branschriktlinjer föreskriver vid vilken temperatur fisk och fiskprodukter ska förvaras. Produkter som köttfärs, korv och kyckling kan förvaras vid en annan temperatur. Om producenterna valde en lägre temperatur än de föreskrivna maxtemperaturerna, skulle detta också kunna medföra mindre förstörd mat och därigenom ett reducerat matsvinn. Regeringen bör utreda möjligheten att påverka förordningarna om temperaturkrav för livsmedel samt att ställa högre sådana krav på livsmedelsproducenter och dagligvaruhandel.

12. Temperaturkrav, punkt 8 (C, MP)

av Rebecka Le Moine (MP) och Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:761 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 2,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 27 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 198 och

avslår motion

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13.

Ställningstagande

Att arbeta med att minska matens klimatpåverkan är en av de mest effektiva miljö- och klimatåtgärderna. FN:s mat- och jordbruksorganisation konstaterar att matsvinnet årligen uppgår till 20 miljarder kronor i samhällsekonomiska kostnader, inklusive miljöskadestnader.

Det finns ett värde i att sänka kyltemperaturen för ökad hållbarhet eftersom det högst troligen skulle minska mängden mat som slängs av butiker och hushåll och samtidigt öka livsmedelssäkerheten. Ett konkret exempel på förlängning av bästföredatum är att hållbarheten på ett öppnat paket mjölk

ökar från 7–10 dagar till 21 dagar när kyltemperaturen sänks från 8 grader till 4 grader. Konsumenterna bör få information om optimal förvaringstemperatur för det förpackade livsmedlet, något som inte är fallet i dag.

Bara för vissa livsmedel, såsom animaliska produkter, är kyltemperaturen lagstadgad. Det bör undersökas närmare hur mycket nationella standardregler för temperaturer i kylkedjan för livsmedel på maximalt 4 grader skulle bidra med i minskat matsvinn. Sverige är ett av få länder i EU som inte har gjort så ännu och vi vill att det ska bli lagstadgat att sänka temperaturen.

13. Kontroll och tillsyn, punkt 10 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12 och avslår motionerna

2022/23:636 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2 och

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12.

Ställningstagande

När tillsyn bedrivs av en verksamhet med förståelse för verksamhetens villkor, blir den rättvisande och effektiv och leder till ändamålsenliga beslut som är lättare att följa och till ökad effektivitet för det som samhället vill åstadkomma. En anledning till olika tillämpning av tillsynsbeslut inom livsmedelsnäringarna är att olika kommuner gör olika tolkningar av EU-regler. Därför bör Livsmedelsverket, som har en större förståelse för EU-reglerna, bli mer aktivt inkopplat när det gäller den tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn.

14. Kontroll och tillsyn, punkt 10 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 12 och
avslår motionerna
2022/23:636 av Anders W Jonsson (C) yrkande 2 och
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Svenska köttföretag har fått ökade kontrollkostnader sedan Livsmedelsverket infört en ny avgiftsmodell som baseras på kostnadstäckning i stället för en fast avgift. Jag och mitt parti anser att regeringen behöver se över hur avgiftsmodellen kan differentieras och anpassas för företag med liten produktion eller företag med god regelefterlevnad.

15. Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8–10 och
avslår motionerna
2022/23:367 av Niels Paarup-Petersen (C) och
2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 34.

Ställningstagande

En konsument får aldrig luras att tro att ett livsmedel kommer från ett annat land, en annan stad eller en annan region än vad det faktiskt gör, eller att det producerats enligt ekologiska certifieringsregler när det i själva verket är falskmärkt. Det gäller även annan märkning, såsom innehållsdeklarationer och datummärkning. För att konsumenterna ska kunna lita på en produkts innehåll och ursprung behöver arbetet med kontroller intensifieras. Myndigheterna måste få mer resurser för detta ändamål.

Livsmedelsfusket har kommit att bli utbrett i Sverige. Det bedrivs ofta av kriminella nätverk. Livsmedelsverket beräknar att de seriösa livsmedelsföretagen förlorar 9 miljarder kronor per år på denna kriminella verksamhet. Dessutom uteblir skatteintäkter för samhället och ett större behov av kontroll ökar kostnaderna. De negativa effekterna av det kriminella fusket är stora på kort sikt och ännu större på lång sikt. Utvecklingen måste brytas. Det krävs en

annan modell. Sverige behöver, likt Danmark, en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsfusk. Den skulle möjliggöra ett fokuserat arbete med specialistkompetens, i samarbete med kommunerna, och skulle inte begränsas av kommungränser så som dagens kommunala livsmedelskontroll gör. Funktionen skulle kunna samarbeta med gränspolisen och polisen på ett annat sätt. Möjligheterna att nysta upp storskalig brottsverksamhet skulle öka väsentligt. Sverigedemokraterna anser att regeringen snarast ska utreda möjligheterna till en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsbedrägerier.

Lika viktigt är att utreda ökade möjligheter till bevissäkring, något som också bör ingå i en utredning om en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsfusk. Den ökade omfattningen av livsmedelsfusket och att det nu till stor del utövas i kriminella nätverk och göder dessa gör att det finns ett behov av ökade sanktionsmöjligheter mot dem som fuskar med livsmedel.

16. Åtgärder för att stävja livsmedelsbedrägerier, punkt 11 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 34 och avslår motionerna

2022/23:367 av Niels Paarup-Petersen (C) och

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8–10.

Ställningstagande

Det organiserade livsmedelsfusket är ett växande problem i Sverige. Varor säljs under falskt namn och märks om med nytt bästföredatum och livsmedelsverksamheter drivs utan registrering. Livsmedelsverket bedömer att ungefär 3 procent av den totala försäljningen av livsmedel och drycker i Sverige utgörs av förfalskade livsmedel eller förluster på grund av livsmedelsbedrägerier. År 2018 motsvarade detta totalt 8,9 miljarder kronor. Den kommunala livsmedelskontrollen säkerställer att konsumenter får säker mat och säkert dricksvatten och inte blir lurade i fråga om matens innehåll. När fusket organiseras och rör sig över både kommun- och landsgränser krävs dock helt andra arbetsmetoder än vad dagens livsmedelskontroll har att tillgå.

För att motverka den här utvecklingen krävs krafttag på nationell nivå. Därför vill jag och mitt parti inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk. Det har tillsatts en utredning om livsmedelsfusk som pågår till februari 2024. Jag och mitt parti sätter höga förhoppningar till

att utredningen kommer att resultera i förslag på hur en kontrollstyrka kan organiseras och att regelverket när det gäller gränsdragningen mellan nationella och kommunala insatser blir ändamålsenligt.

17. Stärkt självförsörjning av livsmedel, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7 och

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 16 och

avslår motionerna

2022/23:1047 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),

2022/23:1572 av Dan Hovskär (KD),

2022/23:1835 av Sten Bergheden (M) och

2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 18.

Ställningstagande

Trots relativt goda geografiska förutsättningar för ett både miljövänligt och högproduktivt jordbruk har den s.k. självförsörjningsgraden i Sverige sjunkit under 50 procent. Det innebär att vi, räknat i kronor och ören, producerar mindre än hälften av de livsmedel vi konsumerar. Detta är resultatet av att politiker i decennier har negligerat lantbrukarnas villkor. Effektivisering och sammanslagning till större produktionsenheter är i viss utsträckning en normal utveckling, men den dramatiska tillbakagången i produktionsvolymen är det inte. Det är en i grunden sund tanke att vi bevarar kunskapen och traditionen att producera våra egna livsmedel. Det är inte enbart en ekonomisk fråga utan handlar också om miljö, djurvälstånd, kulturarv och kulturgeografi. Den svenska produktionen belastar dessutom både miljö och klimat betydligt mindre än motsvarande importvaror.

Riksdagen behöver anta ett mål om betydligt ökad svensk självförsörjningsgrad, där också betydelsen av en fungerande infrastruktur och en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror behöver framhållas. I det arbetet bör riksdagen utarbeta nödvändiga definitioner av självförsörjningsgrad. Vi anser att det långsiktiga målet bör vara att nå full eller nästan full självförsörjningsgrad av de livsmedel som är möjliga att producera traditionellt och naturligt i Sverige. Export och import är dock inget negativt i sig utan naturligt i en marknadsekonomi.

18. Stärkt självförsörjning av livsmedel, punkt 12 (MP)

av Rebecka Le Moine (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 18 och
avslår motionerna
2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 7,
2022/23:1047 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),
2022/23:1572 av Dan Hovskär (KD),
2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 16 och
2022/23:1835 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att säkra en betydligt högre grad av självförsörjning av livsmedel i Sverige. För att öka försörjningsförmågan och kunna klara en situation med stängda gränser är det avgörande att svenskt jordbruk kan drivas utan import av drivmedel och insatsvaror. Skyddet för ekosystemen i hav och skogar och på jordbruksmark behöver förstärkas kraftigt så att inte ekosystemtjänsterna kollapsar och försörjningsförmågan urholkas.

19. Beredskapsarbetet inom livsmedelskedjan, punkt 13 (S, V, C, MP)

av Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Kajsa Fredholm (V), Sofia Skönnbrink (S), Rebecka Le Moine (MP) och Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 8 och 9 samt
2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 30 och
avslår motionerna
2022/23:851 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 21, 22, 25 och 29,

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 19,
2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8,
2022/23:992 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4,
2022/23:1571 av Dan Hovskär (KD),
2022/23:1685 av Eric Westroth och Ann-Christine From Utterstedt (båda SD) yrkande 3,
2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 17,
2022/23:1829 av Sten Bergheden (M) och
2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 20 och 21.

Ställningstagande

Ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk är viktigt ur många aspekter. Det skapar god och hälsosam mat, jobb och öppna landskap runt om i Sverige. Men det handlar också om vår beredskap. De gröna näringarna behövs mer än någonsin för att klara klimatomställningen och för att stärka Sveriges livsmedelsförsörjning och beredskap. Efter Rysslands invasion av Ukraina är det tydligt att Sverige och EU behöver kunna säkra sin egen livsmedelsproduktion även vid ansträngda förhållanden, kriser och ytterst krig. Grunden för en starkt livsmedelsberedskap är vårt jordbruk, och livsmedelsproduktion är en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvar för att kunna tillgodose behovet av rent vatten och en robust och stark livsmedelskedja även i kris och krig. Vi behöver även trygga en säker dricksvattenförsörjning med anledning av klimatförändringarna samt potentiella kriser.

Vi behöver nyttja livsmedelsstrategin som en möjliggörare för att stärka Sverige genom ökad livsmedelsproduktion som kan förbättra Sveriges beredskap. För att stärka Sverige genom livsmedelsproduktionen behöver livsmedelsstrategin, som innehåller konkreta satsningar inom flera områden, på längre sikt uppdateras.

20. Regelförenkling, punkt 14 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4 och
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 23 och 26 samt
avslår motionerna
2022/23:42 av Saila Quicklund (M) och

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Livsmedelskedjan är mycket reglerad och konkurrenskraften hos företagen inom livsmedelskedjan skulle gynnas av enklare regler. Mycket av reglerna behövs för en god livsmedelssäkerhet. Ett arbete behöver göras för att finna förenklingar som inte samtidigt försämrar livsmedelssäkerheten. I det arbetet bör även ingå att analysera politiska ambitioner bakom regleringar. För den skull bör en utredning tillsättas.

I dag finns ett växande intresse för gårdsbutiker på landsbygden, där fler vill sälja närodlade och egenproducerade varor. Detta är viktigt ur flera aspekter, dels för det lokala näringslivet i både liten och stor omfattning, dels för arbetsmarknaden på landsbygden. Dagens regelverk gör många gånger att det blir onödigt krångligt att framställa och sälja livsmedel. Här bör regeringen arbeta för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel, utan att äventyra livsmedelssäkerheten.

Vidare bör regeringen ge berörda myndigheter i uppdrag att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn.

21. Regelförenkling, punkt 14 (C)

av Anders Karlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 16 och avslår motionerna

2022/23:42 av Saila Quicklund (M),

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 4 och

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 1, 23 och 26.

Ställningstagande

Livsmedelslagstiftningen ska vara så flexibel att besöksnäring i mindre skala, t.ex. små bed and breakfasts, ska kunna driva sin verksamhet utan att ställas inför samma krav som större hotell. Jag och mitt parti anser därför att möjligheten till undantag för småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent.

22. Vildsvinskött, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:994 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 42–44 och 46 samt avslår motionerna

2022/23:1208 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 2,

2022/23:1631 av Martina Johansson (C) yrkande 4 och

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Den största utmaningen för företagarna inom viltnäringen är det komplicerade regelverk som gäller för att hantera produkten. Reglerna för vilthantering måste underlättas för att få ut viltköttet i handeln. Regeringen har nu agerat och arbetar med förenklade regler för småskalig försäljning av vildsvinskött direkt till konsument. Det är viktigt med åtgärder kring försäljning av vildsvinskött, som behöver underlättas genom att reglerna för distribution revideras så att jägarna själva kan sälja sitt byte efter godkänd trikinprovtagning. Detta i stället för som i dag då vildsvinet måste passera en vilthanteringsanläggning innan det kan säljas vidare eller bortsänkcas.

Men det behövs en ännu större avskjutning än den som pågående förändringar kan förväntas leda till. För att på riktigt skapa incitament för jakt och försäljning av köttet ska jägare som gått en särskild utbildning under ett år få leverera högst 20 oavhudade vildsvin och kött från 20 vildsvin direkt till konsument. Alla jägare ska få lämna ett obegränsat antal oavhudade vildsvin till livsmedelsbutiker och restauranger under ett års tid, och med speciell utbildning kunna sälja kött från ett obegränsat antal djur för att på så sätt kunna öka vildsvinsjakten och få ut mer kött på marknaden.

Vidare bör regeringen verka för att förmå kommunerna att köpa in och servera viltkött i skolor och på äldreboenden.

23. Godkännande av nya livsmedel, punkt 17 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Staffan Eklöf (SD), Mattias Eriksson Falk (SD) och Beatrice Timgren (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

Insekter som livsmedel och som foder kan vara en viktig del av en framtida livsmedelsproduktion som både är resurssnål och kan sluta kretslopp. Godkännandet av nya livsmedel görs i dag gemensamt inom EU genom förordningen om nya livsmedel. Skälet för det är att den inre marknaden i EU bara ska omfatta sådant som alla medlemsstater har accepterat.

Utvecklingen av nya livsmedel har gått olika snabbt i olika länder inom EU, eftersom det att kommersiellt använda insekter som livsmedel endast har godkänts i vissa EU-medlemsstater. Detta är tydligen förorsakat av olika tolkningar av en tidigare version av förordningen om nya livsmedel. Detta banar samtidigt vägen för en ny modell för EU-lagstiftning som främjar teknikutveckling. Denna modell ska tillåta godkännanden på nationell nivå, med en fortsatt hög nivå av försiktighet, samtidigt som den inre EU-marknaden påverkas så lite som möjligt. Modellen är möjlig att använda på flera områden. EU-lagstiftningen för nya livsmedel, såväl som för livsmedel framställda med modern växtförädlingsteknik, bör inte som i dag endast leda till godkännanden på EU-nivå direkt utan ska kunna tillåta nationella godkännanden, t.ex. direkt efter Efsas säkerhetsbedömning, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra EU-länder. På så sätt kan en medlemsstat gå före och utveckla nya livsmedel. Dessa livsmedel kan därefter fullfölja processen i EU-systemet och godkännas på hela EU-marknaden på vanligt sätt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:42 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare uppdrag till länsstyrelser och regioner att stötta svenskt mathantverk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:110 av Saila Quicklund (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket kan ta ett samlande ansvar i det fortsatta arbetet kring att förhindra farliga substanser i kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på tillverkare och distributörer att anmäla sina produkter till Livsmedelsverket innan de saluförs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket ska kunna besluta om saluförbud för hälsofarliga kosttillskott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Livsmedelsverket mer konsekvent kan utnyttja läkemedelslagens möjligheter att klassificera läkemedelsnära substanser som läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:242 av Angelica Lundberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av tillsatser i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:367 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:525 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av rekommendationer om dagligt näringsintag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:636 av Anders W Jonsson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:761 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa motsvarande standardregler för temperaturer i kylkedjan för livsmedel på maximalt 4 grader och undersöka hur detta bidrar till minskat matsvinn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:851 av Mikael Larsson m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket ska ges rollen att samordna primärproduktionen inför och under höjd beredskap och ytterst krig samt förbereda ett system för ransonering, prioritering och omställning av produktion och tillgången på transporter tillsammans med näringsliv och primärproduktionens branschorganisationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket tillsammans med näringsliv och branschorganisationer ska identifiera kritiskt viktiga företag och anläggningar med kritisk funktion inom exempelvis veterinärmedicin, slakteri, kvarnar och transporter vars funktion är så knapp/unik nationellt eller regionalt att primärproduktionen i övrigt inte skulle kunna upprätthållas om dess tjänst inte kan levereras och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa regelverken för slakt och livsmedelshygien så att de är flexibla i syfte att kunna möjliggöra gårdsförsäljning av kött vid behov under höjd beredskap och tillkännager detta för regeringen.

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsberedskapen bör bedrivas utifrån ett helhetsperspektiv där självförsörjningsgrad, jordbrukets konkurrenskraft, logistik och lagerhållning av nödvändiga livsmedel och strategiska insatsvaror samt individens egen beredskap utgör viktiga ingångsvärden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om sänkt kyltemperatur till 4 grader hos leverantörer och i livsmedelsbutiker och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra märkningen på livsmedel från ”bäst före” till ”minst hållbar till” och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:937 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ska göra en genomlysning med syftet att förenkla regleringen av livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att få till stånd regler om livsmedelsmärkning som minskar risken för spridning av den afrikanska svinpesten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med kontroller av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för en nationell kontrollfunktion mot livsmedelsbedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka sanktionsmöjligheterna mot dem som fuskar med livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge Livsmedelsverket en mer aktiv roll när det gäller tolkning av EU-regler som uppstår vid kommunernas tillsyn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda om lägre temperaturer för hantering av vissa livsmedel ska krävas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra en kampanj riktad mot offentliga och privata konsumenter för att förmå dem att köpa svenska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på en större andel närproducerade livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav bör ställas på kommuner att de ska ha en plan för att förse skolor och omsorgsverksamheter med mat vid krissituationer och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för enklare regler för gårdsförsäljning av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU-lagstiftningen för nya livsmedel och för livsmedel framställda med modern växtförädlingsteknik ska tillåta medlemsstater att utfärda nationella godkännanden, så länge den aktuella medlemsstaten kan visa att livsmedlet inte släpps ut på marknaden i andra EU-länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdrag åt berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom livsmedelssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:985 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den svenska självförsörjningsgraden för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Jordbruksverket det samordnande ansvaret för krisberedskap för jordbrukets insatsmedel och för jordbrukets produktionsberedskap i kris och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:990 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddad beteckning för svenska livsmedel och jordbruksprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:992 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa tillgången på foder vid kris och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:994 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som mat och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jägare som gått en särskild utbildning under ett år bör få leverera högst 20 oavhudade vildsvin och kött från 20 vildsvin direkt till konsument och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla jägare under ett år ska få lämna ett obegränsat antal oavhudade vildsvin till livsmedelsbutiker och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilt som klimatsmart kött i kommunal skola och omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:999 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informationsinsatser gällande utökat tillvaratagande av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undantaget för särskilda livsmedel från EU:s förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna avseende bästföredatum och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1003 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av samtliga animaliska produkter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad ursprungsmärkning av livsmedel med information om vilka nationella regler som gällt för produktionen och de anställdas villkor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att innehåll i alkoholhaltiga drycker ska uppges på innehållsförteckningen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning av huvudingrediensen i rätter på menyer och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella riktlinjer bör tas fram om hur ökad upplysning om fördelar med att handla svenskt bör ske och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1047 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över den svenska självförsörjningsgraden i syfte att stärka denna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantag för småskalig verksamhet ska tillämpas frekvent och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1208 av Peter Ollén m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska se över möjligheterna att genomföra bestämmelser som förenklar försäljningen av vildsvinskött och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1300 av Åsa Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ökad kunskap hos upphandlande aktörer om riskerna med palmolja som producerats på ett sätt som inte är hållbart, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1402 av Marie-Louise Hänel Sandström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa tydligare krav på en enkel innehållsdeklaration på livsmedelsförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1411 av Johan Hultberg (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka provtagningen och övervakningen av dioxin och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1422 av Adnan Dibrani m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör överväga att främst använda inhemska vegetabiliska oljor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1459 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ursprungsmärkning på de animaliska livsmedel som serveras på restaurang och i storkök och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrikta konsumtionen av animaliska produkter för minskad mängd men med bättre djurhållning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1571 av Dan Hovskär (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1572 av Dan Hovskär (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1631 av Martina Johansson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklat regelverk för att öka möjligheten att sälja mer viltkött och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1685 av Eric Westroth och Ann-Christine From Utterstedt (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om att återinföra statliga livsmedelslager och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1764 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta att Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel bör öka för att garantera större uthållighet vid internationella kriser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att Sverige ska satsa på att återuppbygga en inhemsk lagerhållning av basförnödenheter och vissa insatsmedel, bekämpningsmedel, drivmedel, olja, gödselmedel och visst utsäde, såväl som vissa foderingredienser och viktigt veterinärmedicinskt

material samt reservdelar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1829 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda och planera för beredskapslager för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1835 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1888 av Helena Lindahl m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett uppdrag till Livsmedelsverket att ge heltäckande och nyanserad bild av rekommendationerna avseende strömming och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2002 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till en utvärdering av i vilken utsträckning de uppsatta målen för ekologiska livsmedel inom offentlig upphandling gör någon samhällsnytta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheterna att låta marknaden och konsumenterna avgöra efterfrågan och utbudet av ekologiska livsmedel till offentliga måltider utan politiska direktiv och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2072 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är en viktig del i uppbyggnaden av ett robust totalförsvar att kunna tillgodose behovet av rent vatten och en robust och stark livsmedelskedja även i kris och krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en stark beredskap i händelse av krig och kris och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2073 av Anna-Caren Sätherberg m.fl. (S):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en säker dricksvattenförsörjning, med anledning av klimatförändringarna samt

potentiella kriser, behöver tryggas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för jägare som genomgått en särskild utbildning att sälja vildsvinskött från ett obegränsat antal djur och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2146 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter inom restaurangbranschen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter i färdigrätter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för minskad användning av palmolja och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en tydlig märkning av produkter som innehåller höga halter av palmolja och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skärpta regler för palmolja i barnmat och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till mer information till konsumenter om problemen med palmolja och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta lagstiftning om märkning av salthalt i livsmedel där halten är hög och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda lagstiftning om märkning av tillsatt socker i livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2147 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av ett handlingsprogram för hälsosam kost inom den offentliga verksamheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över religiösa och etiska särkrav och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2156 av Markus Wiechel och Ludvig Aspling (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till att öka medvetenheten kring riskerna med plast relaterat till förvaring och upphettning av mat och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för en tydligare märkning av plastprodukter som inte bör användas i mikrovågsugn och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedel ska omfattas av en obligatorisk klimatomärkning som på ett enkelt sätt visar produktens klimatavtryck och tillkännager detta för regeringen.
198. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om sänkt kyltemperatur till 4 grader hos leverantörer och i livsmedelsbutiker och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2262 av Emma Berginger m.fl. (MP):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra en betydligt större grad av självförsörjning av livsmedel inom landet och skydda ekosystemen så att jordbruk och fiske kan bidra till försörjningen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa om jordbruket, transportsektorn och stödja forskning och innovation för att göra livsmedelssektorn robust så att livsmedelsförsörjningen kan fungera även vid större omfattande kriser och krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda ny teknik för att minska resursförbrukning och svinn i livsmedelssektorn, öka den inhemska odlingen av protein, minska beroendet av import av gödning och minimera användningen av bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.